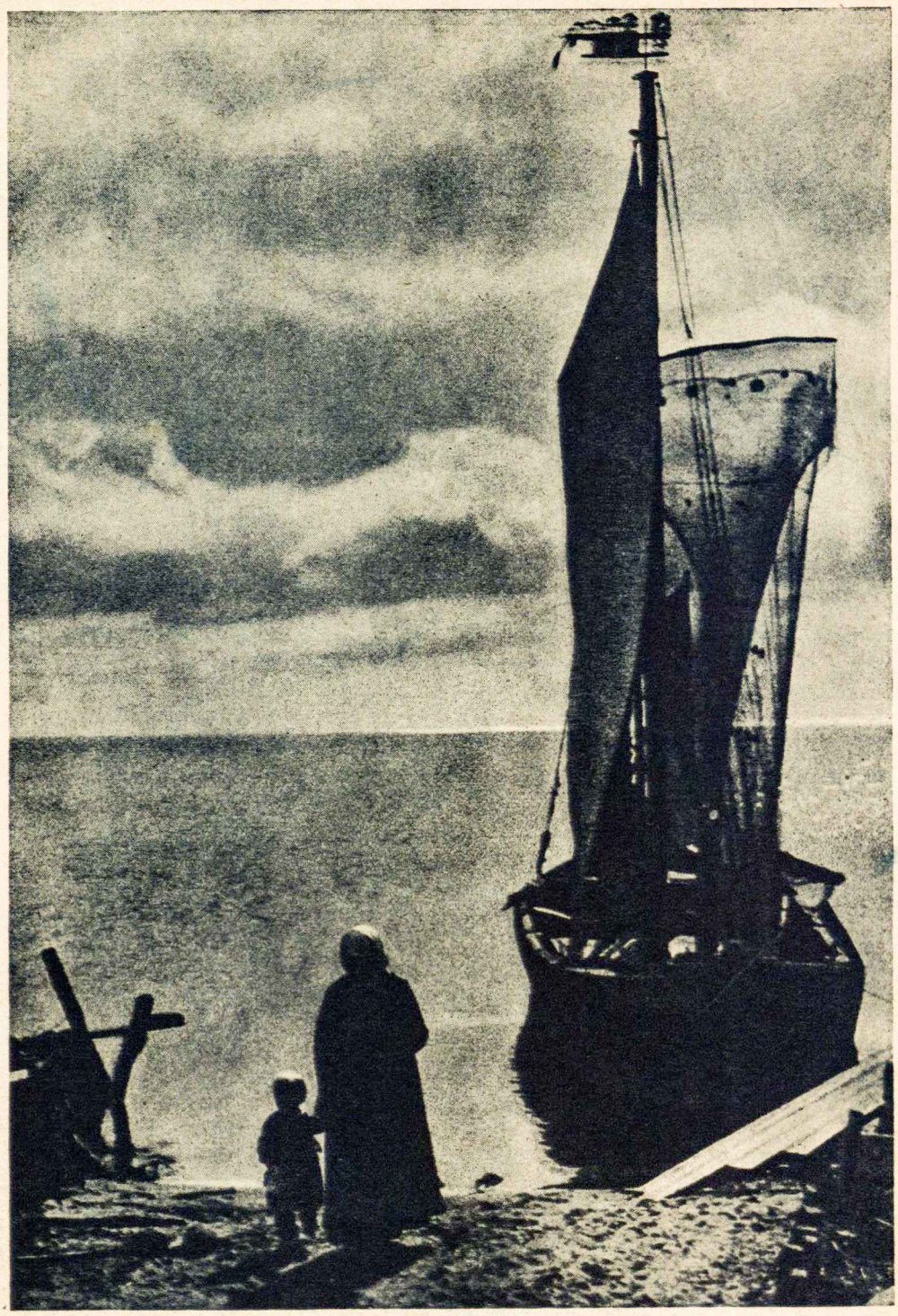

Ateitis

1993
NR. 2 (10)

Religingas jaunolis yra lyg paukštis: jis dainuoja ir ant lūžtančios šakos, nes žino, kad turi sparnus.

Vieno pedagogo žodžiai

Šv. Komunija yra taika kare, pergalė kovoje, pagalba varge ir gyvenimas mirtyje.

Vieno poeto žodžiai

Teisingumas — tikrojo charakterio požymis; atviras ir nuoširdus tiesos žodis — dvasios galiūnų ypatybė.

T. Toth

Tikras mandagumas yra tvirto būdo ir geros širdies vaisius.

T. Toth

Nuoširdi, ištikima ir besąlyginio pasiaukojimo draugystė yra antroji mūsų motina.

Gyvenimo išmintis

Toli paliko krantas, kur vakare sugrįždavo žvejų laivai, kur, begalinių vandenų platumoms ošiant, eidavo rami senutė, senųjų sodybų ir žiburėlių sargė, vesdamos vaikelį į palaimos pilną trobelę. Dabar dideli pajuodę laivai atsiplėšia nuo kranto ir išplaukia į audringus vandenis. Ne kvepiančių, ne auksinių kviečių jie pakrauti, bet mūsų — mūsų bedalių žmonių. Ir rūstūs laivai giliai grimsta vandenin, mūsų ilgesiu ir mūsų kančia apsunkę, išpiauna gilius vandens kelius. Plaukia, plaukia tolyn šie bedaliai žmonės į svetimas šalis, svajodami būti Kolumbais ir surasti savo dalią.

Ir mes plaukiame, brendame savo vargo ir ištrėmimo upe tolyn. O vanduo drumsčias, o kyla jis! Jis nori mus apsemti ir sunaikinti. Mes brendame, širdyje paslėpę ilgesį ir gėlą, nešdami visam pasauliui žmoniškumo šauksmą. Argi nesame panašūs į šv. Kristoforą? Argi nenešame savo širdyse tai, ką didelė pasaulio dalis jau prarado ir pamiršo, ką iškeitė į mamoną? Pasaulis žiūri į mus ir šaiposi. Jis žino mūsų pasirinktos naštos sunkumą ir mūsų širdies silpnumą. Ar mes ištęsėsime?

Argi ši kelionė į pasaulį nėra mūsų bandymas, ar mes esame tikri Kristaus nešėjai? Dideli yra pasaulio gundymai, o mūsų dvasia silpna. Ar nesusigundysime? Ar išnešime širdies tyrumą per šią vargo ir pagundų upę, kai visur nusilenkiama netyrumui? Ar išsaugosime savyje meilę, kai visur pripažįstama neapykanta? Ar išdrįsime eiti į žmones, kurie jau prarado Kristų, ir savo gyvenimu paliudyti krikščioniškuosius principus?

Ir dar — Ar pasauliui prakalbėsime kaip lietuviai, kaip kenčiančios tautos ambasadoriai? Ar nenusigręšime nuo jos rūpesčių, nuo pasiaukojimo jai? Ar, viską užmiršę, nepasileisime į aklą pinigo gaudymą?

Šios mintys lydi mūsų laivus, ir susirūpinę žvelgiame į ateitį. Našta sunki, o vandenys platūs!

Bet mes ne poilsiui išėjome į pasaulį, ne gražiai paekskursuoti. Mes išklydome iš savo namų, kad visiems paliudytume savo tautos tragiką, kad mūsų kristoforiška širdis sutvirtėtų naujuose bandymuose. Juk ir Jis pasakė savo apaštalams, siųsdamas juos į pasaulį ne džiaugsmams, bet didelėms kovoms, ne garbei, bet paniekai, ne tinginiavimui, bet darbui, ne poilsiui, bet kad neštų vaisių kantrybėje (Luk. 8, 15).

O būkime kantrūs ir ištvermingi, kol mūsų laivai vėl sustos ties gimtosios žemės krantais. Tada pavargusiu žingsniu grįšime iš ištrėmimo į pilnas ilgesio trobeles. Tegu tada už mūsų spindės aukso spinduliais nueitas kristoforiškas kelias!

A. D.

KATALIKIŠKOSIOS AKCIJOS

POBŪDIS ORGANIZACIJOSE

K. Vyt. Zakarevičius, Roma

Kaip nevienodi yra organizacijų tikslai, taip nevienodi yra jų veiklos būdai. Yra skirtumas tarp katalikiškos organizacijos ir katalikiškos akcijos organizacijos. Katalikiškoji organizacija tai bet kokio tikslo organizacinis vienetas, susitvarkęs katalikų ideologijos pagrindais. Katalikiškosios akcijos organizacija tai organizacija, kurios tikslas katalikiškosios ideologijos įgyvendinimas, arba Dievo karalystės statymas.

„Katalikiškoji akcija yra taip sena, kaip ir krikščionybė," —sako popiežius Pijus XII. Dėl to ji jau užtenkamai patyrimo turi savo programų ir metodų nustatyme. Šimtmečiais Bažnyčios tėvai, Mokytojai ir Ganytojai tuo rūpinosi. Paskutinieji popiežiai katalikišką akciją ryškesniais bruožais praturtino, suburdami į organizuotus vienetus „katalikų akcijos" vardu. Be abejo katalikiškos ideologijos kovotojų eilės turėjo būti sutirštintos, nes atsirado ideologijų, tiesioginiai kovojančių prieš katalikiškąją akciją. Katalikiškosios akcijos būdai daug kartų buvo bažnytinės hierarchijos nustatyti. Veiklos metodai įvairuodavo ne dėl siekiamo galutinio tikslo, kuris esmėje pasilikdavo visada tas pats, bet dėl įvairiais gyvenimo laikotarpiais besikeičiančių aplinkybių. Kartais labiau pabrėždavo socialinį momentą, kartais įsikišdavo į politinių nuomonių formavimą, kartais iškeldavo Eucharistijos praktiką ir t. t. Metodai ir artimieji tikslai nevienodi ir kitu atžvilgiu. Nevienodos rūšies ir dvasinio pajėgumo grupėms atitinka skirtingi metodai ir tikslai. Jaunimas ir suaugusieji, moterys ir vyrai, liaudis ir intelektualai skirtingai dalyvauja katalikiškoje akcijoje. Skaitydami popiežiaus Pijaus XII programines katalikų akcijai kalbas 1940 m. kat. akcijos mergaitėms, 1941 m. — intelektualams, 1942 m. — vyrams, matome, kaip nevienodi yra tų grupių veikimo metodai ir jų artimieji tikslai.

Vienok šitose grupėse yra daug bendro. Iš pačios katalikiškosios akcijos esmės išplaukia kai kurie principai, kurie veikloje negali būti peržengti. Priešingu atveju grėstų nepasisekimas veikloje. Taip yra dėl to, kad katalikiškoji akcija turi savitą pobūdį, esminiai sujungtą su visa veikla. Jeigu yra veikiama t a i p — yra katalikiškoji veikla, jeigu t a i p neveikiama — ta veikla negali būti vadinama katatalikiškąja.

Čia kalbėsime apie katalikiškosios akcijos pobūdį, bandydami iškelti kelis charakteringesnius jos bruožus. Nenorėdami temos per daug išplėsti, pasitenkinsime tos akcijos pobūdžio nušvietimu organizacijose. Katalikiškoji akcija gali būti organizuota ir neorganizuota. Čia kalbėsime vien apie organizuotos akcijos pobūdį, nors tai kas galės tikti ir neorganizuotai.

Katalikiškos akcijos pobūdį organizacijose bandysime aptarti, prieš akis turėdami tos akcijos prigimtį ir tikslus. Ši akcija, savo paskutiniame tiksle siekia ne medžiaginio gėrio, o dvasinio, tai jos pirmoji žymė yra d v a s i o s p i r m a v i m a s. Sklisdama į plotį, neapsiriboja nei tautybių, nei politinių ideologijų skirtumais, peržengia kitų konfesijų ribas, o taip pat, eidama į gilumą apima visą žmogų, visą jo gyvenimą. Šičia — antroji jos žymė: v i s u o t i n u m a s. Trečioji akcijos žymė — a n t g a m t i š k u m a s, nes galutinis jos tikslas peržengia gamtinio gyvenimo ribas, ir jam pasiekti natūraliųjų žmogaus priemonių nepakanka.

DVASIOS PIRMAVIMAS

Kat. akcijos organizacijos siekia dvasinio gėrio. Nei viena, kad ir šventųjų vardu pasivadinusi ar vien iš dvasiškių susidedanti organizacija, nėra kat. akcijos organizacija, jei ji siekia ne dvasinio gėrio. Atvykusius į Italiją verčia nusišypsoti dažnai vartojami pavadinimai: „Šventosios Dvasios Bankas". Net ir šiuo pačiu dvasiškiausiu ir katalikiškiausiu vardu pavadintas bankas savyje nėra kat. akcijos įstaiga. Kat. akcijos organizacijos būtinai siekia dvasinio gėrio, tą gėrį žmonėse ugdo, kad tuo būdu būtų plečiama Kristaus misija žemėje. Organizacijos, siekiančios katalikų ideologijos įgyvendinimo, sau šūkiu pasirinkusios „Visa atnaujinti Kristuje!", kurios rūpinasi katalikišku auklėjimu, kurios jungia žmones bendrai maldos tarnybai ir joms panašios, gali būti vadinamos katalikiškosios veiklos organizacijomis. Visos kitos organizacijos, gretinant jas su kat. akcijos organizacijomis, galėtų būti vadinamos profaniškosios veiklos organizacijomis, nes kat. akcijos organizacijos turi religinį antspalvį.

Šios organizacijos, siekdamos dvasinio gėrio, būtinai privalo pasirinkti tam tinkamas priemones. Jos paviršutiniškai gali atrodyti jokio ryšio su dvasia neturinčios, tačiau viena jose yra būdinga-dvasios pirmavimas. Dvasios pirmavimas, tai medžiaginių vertybių statymas žemiau už dvasines, tai jieškojimas kiekvienoje veiklos sutinkamoje aplinkybėje dvasinių rezultatų.

Kas yra dvasia bendrai, sunku aptarti. Lygiai yra sunku ją įsivaizduoti. Tas sunkumas kyla ne vien tik dėl to, kad žodžiai, išreiškiantieji dvasią, yra „raidės", bet ir dėl to, kad dvasia nesuvokiama statinėje tvarkoje. Dvasiai suprasti reikia įsivaizduoti dinaminę tvarką, nes dvasia, kaipo gyvybė ir gaivintoja, yra dinamiška, yra tekėjimas, kuris niekada nebūna hermetiškai uždarytuose induose. Dvasia, kaip ugnis, kuri dega ten, kur yra kam degti ir gęsta, kai negauna oro, arba jau yra likę tik anglis ir pelenai. Dvasia tarsi vėjo pūtimas, kuris reikalauja oro, atstumų ir atvirų langų bei durų. Pačiai dvasiai išreikšti mes neturime tinkamų žodžių. Kalbame vaizdais ir palyginimais, kurie nelabai tobulai nusako pačią dvasią. Lygindami ją su medžiaga, matome medžiagos inertiškumą ir sustingimą, o dvasios-gyvumą ir veiklumą. Medžiaga labiausiai suprantama, kai ji yra padalyta į smulkius gabalėlius, į atomus. Dvasia nesuprantama dalimis. Ji arba visa suprantama, arba visai nesuprantama, nes ji matuojama ne kiekybe, bet kokybe.

Dvasia, tam tikra prasme, prieštarauja raidei. Evangelijos žodžiais tariant, raidė užmuša, o dvasia gaivina. Dvasios priešas yra visoks perdėtas formališkumas, siaurumas ir fanatizmas. Platus, perspektyvinis žvilgsnis, tolerantiškumas yra visuomet arčiau dvasios, negu trumparegiškumas ir atkaklus vienodu mastu visur ir visuomet matavimas pagal nemėgstamą šabloną. Paliečiant tolerancijos principą, naudinga pastebėti, kad katalikiškoji tolerancija skiriasi nuo liberalistinės tolerancijos. Toleruoti svetimą nuomonę vadovaujantis principais: palieku jį ramybėje, kad ir jis mane ramybėje paliktų; priimtinas mažesnis blogis, kad būtų išvengtas didesnis, — nėra iš esmės klaidinga. Tačiau jie, remdamiesi praktišku ir sausu apskaičiavimu, neprieina iki katalikiškosios tolerancijos šaknų. Šios šaknys yra giliau, jų reikia jieškoti moralinėje veiks-

LIETUVOS NACIONALINĖ MOKYKLOS BIBLIOTEKA

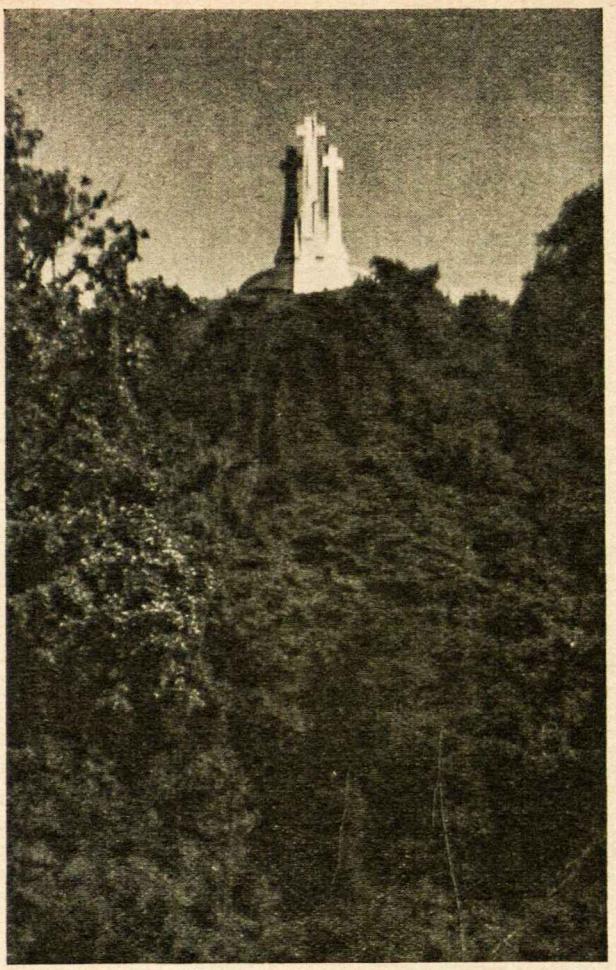

mų vertėje. Yra aišku, kad ne tarp ideologijų jieškotina tolerancija, bet tarp žmonių, tas ideologijas išreiškiančių. Viena kitai priešingos ideologijos, jei jos yra pastovios, viena kitos negali toleruoti. Taip pvz. materialistnė ideologija negali būti toleruojama krikščioniškosios ideologijos. Tolerancija yra galima dėl to, kad ideologijų ir nuomonių nešiotojai yra žmonės. Dėl to svetimos katalikams nuomonės ir ideologijos gali būti toleruojamos, jei jos eina iš tiesos jieškančiojo sąžinės ir gilaus įsitikinimo. Bendrai kalbant, kat. akcijoje negali būti tolerancijos tik moraliniam blogiui, piktam, ir nuodėmei. Praktiškai ne visuomet galima nustatyti žmogaus turimas intencijas, todėl kai kada tenka toleruoti dėl pažinimo trūkumo, nes neteisinga būtų smerkti tai, kas nėra pažįstama, bet užtat yra pareiga susilaikyti nuo pritarimo. Tuo būdu liberalstinė tolerancija yra platesnė, nes ji neklausia intencijų tyrumo ir moralumo. Katalikiškoji tolerancija siauresnė, bet gilesnė. Liberalistinė tolerancija yra daugiau paviršutiniška ir besilaikanti tolerantiškumo raidės. Katalikiškoji-žiūri ne tiek išorės, formos ar naudingumo, bet dvasios.

Kat. akcija, dvasią statydama aukščiau už visa kitą, savo idealų ir dvasinių jėgų negali panaudoti kitiems tikslams. Jeigu tam tikros grupės susibūrimas kat. akcijai panaudojamas profaniškiems pasilinksminimams, jeigu kat. akcijos sambūris pasidaro arena kam nors karjerai padaryti, jeigu po kat. akcijos etikete vyksta atskirų asmenų ar grupės medžiaginio pasipelnijimo operacijos, jeigu kat. akcija panaudojama kai kurių žmonių ambicijoms ir kaprizingoms nuomonėms apginti ir, jeigu, pagaliau, ta akcija panaudojama kitaip manančių sutriuškinimui ir su purvais sumaišymui, nesirūpinant jų laimėjimu katalikiškajai ideologijai, — visais tais ir panašiais atvejais kažkas kitas, bet ne dvasia yra statoma aukščiau.

TRIJŲ KRYŽIŲ KALNAS VILNIUJE

Su dvasios pirmavimo principu dar vienoje, mažai pastebimoje vietoje, gali būti apsilenkiama. Būtent tada, kai dvasia yra panaudojama žmogaus pramogai. Tai rečiau pasitaiko organizuotoje veikloje ir dažniau asmeninėje. Tačiau turint galvoje, kad asmeniniai nusiteikimai ir palinkimai būtinai atsispindi organizuotos veiklos pobūdyje, verta ir tai šioje vietoje paminėti. Neretai yra kalbama apie buržuazijos esmę ir ydas. Tai yra dvasinis vidutiniškumas, savo giliausioje esmėje atremtas į materialistinę galvoseną, neigiančią dvasios pirmavimą. Buržujus tai ne tas, kuris, bolševikų supratimu, daug turto turi, bet labiau tas, kurio dvasinis lygis pasitenkina vidutiniškumu. Visos dvasinės vertybės jam tarnauja gyvenimo paįvairinimui. Net religija, Dievas-yra palenkti buržujaus gyvenimui. Visi dvasiniai dalykai nėra jam gyvenimo turinys, o tik skanus patiekalas. Jis mėgsta dvasinius skanumynus, bet neina ten, kur veda dvasia. Jis pasilieka savo vietoje ir savo materijoje įsitvirtinęs. Panašaus antspalvio būtų ir organizuotoji veikla, kurios dalyviai veiklą vertintų tik tiek, kiek gauna išgirsti gražių šūkių, arba kiek priklausymas kat. akcijos organizacijai jų asmeniui suteikia orumo bei praktiško naudingumo. Šiuo atveju dvasia eina jau ne veiklos vadovavimo pareigas, bet ji tampa priemone privačiam gyvenimui paįvairinti ir praturtinti. Tada pats žmogus save pastato aukščiau už kat. akciją ir, tuo pačiu, už dvasią.

Kat. akcija yra dvasinė veikla. Toje veikloje dvasia pirmauja, būdama tam tikra prasme tos veiklos vadovu. Jos siekiama ir pagal ją siekiama. Ir jei ne pagal ją siekiama, jos neatsiekiama. Visokia dvasinė veikla, nežiūrint kokio plauko žmonės joje dalyvautų, jei ji eina iš įsitikinimo, yra daug artimesnė katalikiškajai veiklai negu šaltas ir puritoniškas formalizmas, ar tingus utilitaristinis materializmas. Visur, kur tik dvasia pastatoma aukščiau už materiją, kur skamba atviras ir nekerštingas balsas, kur dėl amžinųjų idėjų yra sudedamos aukos, kat. akcija gali sau pasijieškoti draugų. Tai, kas juos skiria, nebeprivalo trukdyti vienas kitam paduoti rankos.

VISUOTINUMAS

Kat. akcija nėra tam, kad „katalikiškai“ galvojančius supiudytų su „nekatalikiškai“ galvojančiais. Ji neteisingai būtų vadinama „katalikiškuoju frontu“, tarsi būtų užėmusi kovos poziciją prieš kitą „frontą“. Tai gali būti būdinga partijinei veiklai, bet ne kat. akcijai. Ji nėra nukreipta nei prieš žmones, nei prieš jų sąžiningą ir gerą valią, o tiktai prieš tą piktą, kuris kiekvieną žmogų, net ir kat. akcijos priešininką, dvasiniai žlugdo. Šitoks kat. akcijos charakteris leidžia jai būti visuotinai.

Trejopas yra kat. akcijos visuotinumo požiūris. Ji yra visuotina, nes prie tos veiklos yra kviečiami prisidėti v i s i; visuotina, nes ji krypsta į visus žmonių sluoksnius, siekdama katalikybės idėjai v i s u s patraukti; visuotina, nes aktyvūs veikėjai privalo į tą veiklą įsijungti v i s a savo asmenybe.

Visa kat. akcija sukrauti ant dvasininkų pečių praktiškai būtų negalima dėl didelės darbo apimties, bet tuo pačiu tai reikštų pačios akcijos esmės nesupratimą. Akcija, kuri yra dvasinė, negali griežtai apsiriboti tam tikrų asmenų darbu, ji kaip tik ir yra veikla, kad apima ir įtraukia vis didėjantį asmenų skaičių. Negali būti geras katalikas tas, kuris nepasireiškia katalikiška veikla. Tai yra kiekvieno kataliko pareiga, kurios nepildydamas jis tampa apmirusiu sąnariu.

Žinoma, tos veiklos gali būti įvairiausi laipsniai. Tai pareina ne vien tik nuo geros valios, bet ir nuo sugebėjimų, charakterio ir išorinių aplinkybių. Akcijos suintensyvinimo akstinu yra užimamoji vieta bažnytinėje hierarchijoje. Užimamas postas visuomet pažadina atsakingumo jausmą. Panašus atsakingumo jausmas turėtų kilti ir tiems, kurie priklauso kokiai nors kat. akcijos organizacijai. Jie tam savo pavardes įrašo į organizacijų sąrašus, kad bendromis jėgomis, vienas kitą papildydami ir pataisydami, pasiektų veikloje galimai geresnių rezultatų.

Popiežius Pijus XI kat. akciją aptaria kaip pasauliečių dalyvavimą katalikiškoje veikloje, apaštalavimo darbe. Ir kunigai ir pasauliečiai dalyvauja kat. veikloje, nors apaštalavimo sritys ir būdai yra nevienodi. Tačiau ir vienų ir kitų apaštalavimas jungiasi kat. akcijoje. Ta akcija yra sėkminga, kai yra tarp jų bendradarbiavimas ir vieni kitų papildymas. Taigi, kat. akcijos pobūdžio visuotinumas pirmiausiai reikalauja, kad prie jos prisidėtų visi katalikai, tuo labiau tie, kurie dalyvauja kat. akcijos organizacijose.

Kat. akcija yra visuotina, nes ji yra nukreipta į visus žmones. Taip kaip Evangeliją skelbti Kristus yra pavedęs visoms žmonių giminėms, taip ir kat. akcija neapsiriboja vien savųjų rateliu, bet eina į visus. Ją apriboti vien katalikų tarpe reikštų nevykdyti Kristaus valios. Tačiau neužtenka žinoti, kad kat. akcija eina į visus, jai reikia suteikti visuotinį pobūdį. Ne visos idėjos gali visuotinai pasklisti, bet tik tos, kurios, būdamos iš esmės neklaidingos, atitinka žmogaus prigimčiai. Ne kiekviena organizuota veikla yra tinkama patraukti visus žmones, bet tik ta, kuri, jieškodama tiesos dvasios, pasirodo kaipo žmogaus šventų įsitikinimų saugotoja. Dėl to kat. akcijos organizacijos neina prieš kitokias organizacijas į beprasmę kovą, visuomet atsimindamos, kad pastovus gėris ir pastovi taika laimima tiktai gėriu ir taika. Laimėjimai materialine persvara arba bet kokios rūšies prievarta yra labai laikino pobūdžio. Po jų seka paliaubos, kurios yra pradžia naujo karo. Reikia pripažinti, kad kai kada prievartos panaudojimas ar gausingesnio skaičiaus išstatymas prieš kitaip nesuvaldomą blogį gali būti neišvengiamas ir būtinai reikalingas, bet tai jokiu būdu nėra kat. akcijos organizacijų tiesioginis uždavinys. Priešingu atveju kat. akcijos organizacijos nutoltų nuo savo pagrindinių tikslų ir prarastų visuotinumo charakterį. Visos katalikiškosios organizacijos, kurios to nepaiso, rizikuoja pavirsti partinės veiklos organizacijomis. Kur yra partija, ten yra susiskaldymas, priešingas visuotinumui. Kat. akcija skiriasi nuo partijinės veiklos dar ir tuo, kad partijos persvara glūdi skaičiuje, gi katalikiškosios veiklos — dvasioje.

Dar vienu požiūriu kat. akcija turi visuotinumo pobūdį: aktyviai veikloje dalyvaujantieji privalo visa savo asmenybe pasišvęsti tai veiklai. Veiklos visuotinumas, kiek jis apima v i s ų dalyvavimą ir į v i s u s veikimą, yra veiklos išsiplėtimas plotyje. Šis paskutinysis kat. akcijos visuotinumo požiūris, būtent, veikiančiųjų visa būtimi įsijungimas į veiklą, yra visuotinumo apimtis į gylį. Tuo būdu kat. akcija, siekdama visuotinumo iš lėkštojo horizontalinio veikimo ir pereina į gilųjį vertikalinį. Kadangi kat. akcija yra paremta dvasia, o ne kiekybe ar skaičiumi, yra pagrindo tvirtinti, kad vertikalinė apimtis kat. akcijai yra net svarbesnė už horizontalinę.

Kad katalikiškoji veikla yra visuotina gylio apimties atžvilgiu, galvoti verčia du faktai: d v a s i o s i r ž m o g i š k o j o a s m e n s n e s u s k a l d o m u m a i. Dvasia yra matuojama ne kiekybe, bet kokybe ir intensyvumu. Ji arba yra, arba jos nėra; ji arba tokia, arba kitokia; ji arba stipresnė ir intensyvesnė, arba mažiau intensyvi. Bet niekad negalima būtų pasakyti, kad dvasios yra tik dalis, arba kad ji iš kelių dalių sudėta. Kat. akcija vyksta tada, kai veiklos žmonės yra persiėmę katalikybės ar Evangelijos dvasia. Ir jei dvasia yra neskaldoma, ji turi būti visa. Evangelijos dvasią turėti visą, reiškia ją taikinti visam žmogaus gyvenimui. Jei ši dvasia bus bent kiek pakeista, jei bus bent viena „jota“ ištrinta, ji nebesivadins katalikybės dvasia. Ji yra visa, arba jos nėra visai. Jos buvimas, dalimis yra nesuprantamas. Dėl to kat. akcijos darbuotojai, priimdami ją visą, išlaikydami ją visą ir skleisdami ją visą, negali jos išmesti nei iš vieno savo gyvenimo kampučio.

Nėra absurdiška, kai kokios įstaigos pareigūnas vienoks yra su draugais tarnyboje, kitoks po tarnybos; kai mokytojas užmiršta pamokose, kad vienas iš mokinių yra jo sūnus; kai karininkas užpelnytai nubaudžia savo geriausią draugą kareivį. Tai dar negalime vadinti asmenybės suskaldymu. Tačiau visiškai nesuderinama su kat. akcija atskyrimas valandų nuo ne veiklos. Žmogus, kuris yra pasišventęs kat. akcijai, negali savo asmenybės skelti pusiau, ar net į kelias dalis. Taip kaip kunigas negali savęs suskaldyti į poetą, rašytoją, pedagogą ir t. t., bet palieka vientisu kunigu, dirbančiu įvairų darbą, lygiai taip pat kiekvienas, tikrai dalyvaująs kat. akcijoje, negali būti suskilęs

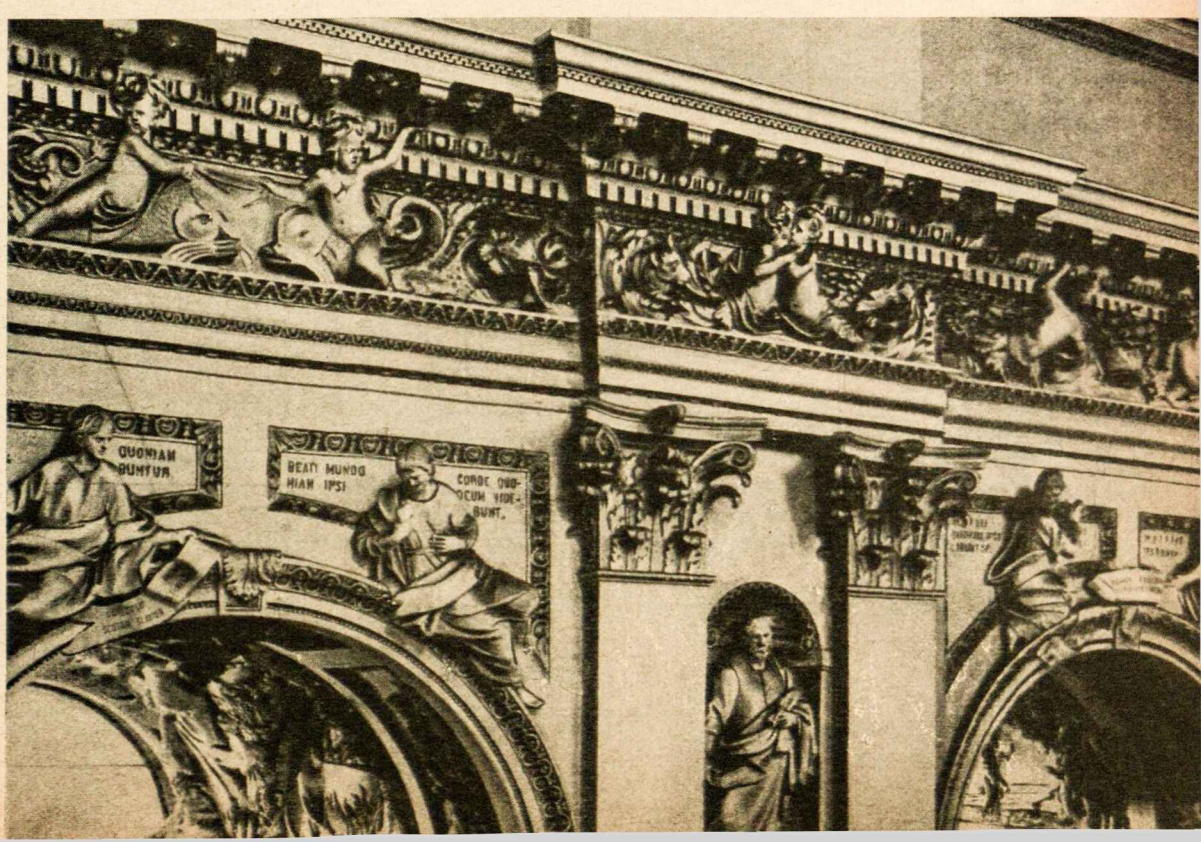

ŠV. PETRO IR POVILO BAŽNYČIOS DIDŽIOSIOS NAVOS SIENA VILNIUJE

JĖGŲ ŠALTINIS

J. JUOZUKAS

Idealai žavi jauną žmogų. Širdyje gimsta ryžtas jais gyventi, už juos aukotis ir kovoti. Pasiryžėlis žada išvaryti plačius barus, „atnaujinti pasaulį naujais jaunų darbais“.

Prabėga laiko mirksnis, ir jo arklas rūdyja dirvonuojančiuose laukuose. Kur jis?

Jis nepajėgė nešti dienos vargo, audra jį parbloškė, kaitra išdžiovino jo gražius norus, kaip išdžiovina nuo vynmedžio atplėštą šakelę, ir naujasis darbininkas, kaip anas Evangelijos jaunikaitis, sužinojęs, kokia kaina reikia pirkti tobulumą, nuliūdęs pasitraukė. Paliko visus darbus. Gal būtų dirbęs ilgai ir daug nuveikęs, bet tos nelemtai sunkios dabarties (visų laikų dabarties, ne tik mūsosios) sąlygos, „nenugalimos“ kliūtys.

Kodėl jis nepajėgė ąžuolo patvarumu grumtis su pūgomis ir vėtromis ir laimėti, bet buvo palaužtas? Skaudu; parblokštas, kurs buvo galingai pasiryžęs. Kodėl taip esti? Kodėl?...

Daug galima būtų rasti priežasčių. Peržvelkim vieną, pačią svarbiausią. „Jis nusigręžė nuo tikrojo gyvybės šaltinio ir savo rankomis kasėsi duobutes, kuriose vanduo nesilaiko“. Nebuvo ryšio tarp jo ir tikrojo jėgos šaltinio-Dievo. Čia glūdi visas tragizmas. Šis ryšys yra m a l d a.

Kol mes melsimės tik lūpomis, retkarčiais kartosime vaikystėje išmoktus žodžius, nesigilindami į jų prasmę, neišmoksime melstis visa savąja esybe, — mūsų maldos nebus gyvybės ir jėgos srovė.

Lengva, gera melstis, kai malda pati, lyg smilkalas kyla iš krūtinės, pinasi žodžių vainikai, širdis veržte veržiasi į Kūrėją. Palaimintos valandėlės, tačiau tokios retos.

„Nuolatos melskitės ir nepailskite.“

Sunku melstis, kai dvasioje sausra. Meldiesi ir lyg niekas tavęs negirdi, lyg į tuštumą kalbėtum... „Miršta balsas maldos!“ Ištverk! Šiuo metu Dievo malonė ypatingai reikalinga. Melskis, ir šis laikas nebus ilgas. „Tas pats Dievas, kurs nuo žmogaus nusigręžia, jį vėl pašaukia, nes jis yra m e i l ė. Nusigręžia, kad žmogus pažintų savo silpnumą ir nusižeminime į Jį grįžtų.“ (Guardini). Tokių sunkių sausros valandų turėjo ir šventieji. Ir jie ne visuomet pajėgė kurti himnus, bet neretą savo gyvenimo valandą kovojo ir grūmėsi su savimi.

Kai nėra noro melstis, melskimės iš pareigos. Juk teisinga ir išganinga, kad kūrinys prieš savo Kūrėją nusilenktų ir pagarbintų. Tik patvarusis maldoje pasieks savo tikslą. „Viešpatie, išmokyk mus melstis“ — prašė apaštalai.

„Nemoku, negaliu melstis“ — dažnai girdime šiandien. Gyvenimo tempas, miesto triukšmas, dienos reikalai ir rūpesčiai neleidžia mums susimąstyti. „Daiktai mums Kūrėją užstoja.“ — Palikime juos bent trumpai valandėlei. Pasitraukime į šalį. „Viešpats kalba tyloje“. Vienumoje pasvarstykime, jog stovime Visagalio Dievo akivaizdoje. Ir Jis, mūsų Dievas, yra ne tik ten aukštai danguje, bet ir čia, visoje aplinkje ir mumyse pačiuose. Stovime prieš gerąjį Viešpatį, ku-

---

į kelias asmenybes. Kiekvienas pasitaikęs suskilimas asmeniui reiškia lūžimą, o kat. akcijos organizacijai — nuostolį.

Kat. akcijoje asmuo neprivalo būti padalintas dėl to, kad ši akcija eina iš giliausių žmogaus įsitikinimų. Ji eina iš ideologijos, kuri paremta tik žinojimu. Žmogaus tikėjimas ar netikėjimas yra pats giliausias jo dvasinės struktūros formuotojas, kuris, kartais paslapčia užgimęs daro įtakos į žmogaus mintis ir išorinius veiksmus. Išoriniuose daiktuose, kurie nėra surišti su kat. akcija, žmogus gali be sąžinės graužimo būti vienoks ar kitoks, bet savo giliausiuose dvasios sluoksniuose jis negali tarnauti kartu Dievui ir mamonai. Gal būt jis galėtų tai padaryti, jei kat. akcija nebūtų pažymėta antgamtiškumo charakteriu, dėl kurio žmogaus pastangos ir jėgos nesuvaidina kat. akcijoje lemiamos reikšmės.

ANTGAMTIŠKUMAS

Lengviau yra nustatyti materialinėje tvarkoje, kas yra antgamtiško, kas ne. Tačiau dvasinėje srityje yra sunku tiksliai atrasti ribą tarp gamtiškumo ir antgamtiškumo, nes žmogaus dvasinių jėgų šaltiniai nėra eksperimentams prieinami. Todėl, kalbėdami apie kat. akciją organizacijose, kuri yra dvasinės prigimties, apie jos antgamtiškumo charakterį sprendžiame ne analizuodami atskirus veiklos faktus, bet žiūrėdami į veiklos tikslą ir tam tikslui pasiekti tinkamas priemones. Paėmę atskirus veiklos momentus dažnai galėsime konstatuoti, kad juose nėra nieko antgamtiško. Išviršiniai kat. akcija gali net nebūti skirtinga nuo ne katalikiškosios akcijos: panaši organizacinė struktūra, susirinkimai su dažnai žmogiškąjį silpnumą išreiškiančiomis kalbomis etc. Tačiau kat. akcijos tikslai prašoka gamtinę tvarką ir ta dvasia, kuri skatina siekti ir veikti ne žemiškojo racionalizmo yra kurstoma.

Kat. akcijos tikslas sutampa su Bažnyčios tikslais Ši akcija siekia dar pagonybėje skendėjantį pasaulį atnaujinti pagal Evangelijos mokslą. Ji siekia Kristaus karaliavimo žemėje, siekia pasaulį, pradedant nuo savo aplinkos, perkeisti į Kristaus pavyzdį. Ji siekia aukščiausio pašventinimo: pasaulio sukilninimo ir žmogaus sudievinimo. To siekia dėl amžinosios žmonių laimės ir žemiškosios gerovės. Siekia to gyvendami žemėje, bet akis kreipdami į pomirtinį gyvenimą. Dėl to neabejodami galime tvirtinti, kad veikimas, turįs šitokius tikslus, prašoka gamtinę tvarką. Kaip galima būtų pasaulį perkeisti neturint pavyzdžio, kuris nebūtų iš šio pasaulio? Kaip būtų galima sudievinti, nežinant kas yra Dievas? Tačiau šiuo atveju Dievas nėra tik paprastas pavyzdys, pagal, kurį yra formuojamas žmogus. Jis yra kartu ir formuotojas. Supanašėjimas dvasioje vyksta tada, kai žmogus gauna tą pačią dvasią. Dievo dvasios žmogus nesukuria, jis ją turi gauti. Jo valioje yra atsiverti ir priimti jam į Dievą panašumą suteikiančią dvasią, arba užsidaryti ir jos nepriimti. Kadangi žmogus yra per menkas už savo nuopelnus būti sudievintu, tai žmogaus sudievinimas yra dieviškosios malonės dalykas.

Todėl visai suprantama, kad kat. akcija negali tikėtis sėkmingumo, kai šioje veikloje pasitikime vien tik žmogiškomis pastangomis. Veltui būtų organizuojamasi ir dirbama, nes darbas būtų panašus į smėlio pilių statymą. Neteisinga būtų manyti, kad kat. akcijos organizacijos, turėdamos konkretų gyvenimą, tokį, koks jis yra, jį turi savo veiklą pašventinti. Kartais tai pareikalaus didingos tikėjimo demonstracijos surengimo, kartais alkanųjų ir beturčių sušelpimo, kartais organizuotos maldos, pasninko ar santūrumo. Be abejonės, organizacija, kurios tikslas yra sukilninti ir pašventinti savo aplinką, pirmoje eilėje turi būti pati pašventinta. Jos pašventinimas nepareina nuo įstatų ir obalsių, bet nuo narių šventumo. Todėl kat. akcijos organizacijų darbas turėtų prasidėti nuo savęs, nuo savo narių pašventinimo.

R o m a, 1949 m. kovo mėn. 12 d.

riam ne kartą savo darbais esame nusikaltę. Ir tuomet, kaip Kristus moko, sąkykime: „Tėve, mūsų...“

Žinant, kad esame Jo artumoje, kad Jis yra ne tik teisingasis, bet ir gerasis mūsų Dievas, kad iš Jo gerumo gyvename mūsų dienas, — nebus taip sunku melstis. Lūpos atsivers, ir rasime žodžių pasakyti savo planus, prašymus, vargus ir rūpesčius. Tenebūna mūsų malda vien prašymas. „Jūsų Dangiškasis Tėvas žino, ko Jums reikia“. Raskime žodžių padėkos ir pagarbos maldai. Patvari ir nuolatinė malda yra srovė, kuria teka malonė iš ano Amžinojo Šaltinio, ji yra mūsų įrankis uolienoms trupinti, ramstis prieš audras ir vėtras, balzamas kovos žaizdoms, dangiškasis gėrimas silpstančioms jėgoms atgaivinti. „Silpnas esu žmogus, bet mano stiprybė yra Dievas, Visagalis“.

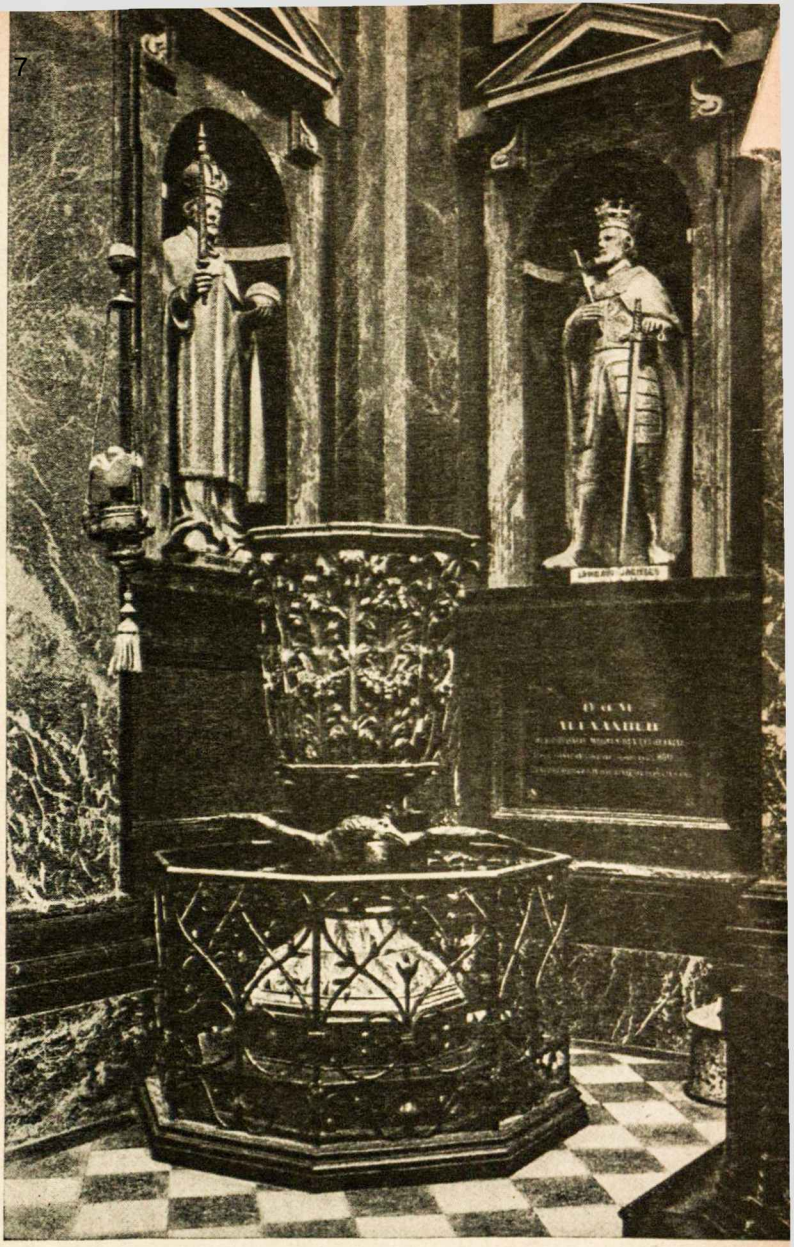

Šv. Kazimiero koplyčios kampelis su karalių statulom ir auksine sakykla

*

Mane čia prisirišo,
Pakirpo man sparnus narve —
Kada ir vėl, kada sugrįšiu,
Kokiais keliais man į Tave?

(K. Bradūnas, „Prie Šv. Kazimiero karsto“)

ATEITININKO MALDOS

RYTĄ

VIEŠPATIE, mano dienų Dieve! Aukoju spindulius, kurie žeriasi ant mūs vėliavos, paženklintos Tavo kryžium. Tešviečia man moklo tiesa, ištryskusi iš Tavo išminties. Težavi mane dorumas, kuriuo esi Tu, aukščiausias Gėri! Teveda mane tautos reikalai į darbą ir kovą dėl Lietuvos!

Padėk mano jėgoms ir stiprink mano jaunystės sparnus, kad ištverčiau prieš visokias audras. Gydyk mano negales ir nuskaidrink mano įpročius, kad būčiau tobulas šitos kovos įrankis.

Išpažinti man leisk idealus pačiom mano gyvybės sultim ir apreikšti juos padėk pačiu mano gyvenimu, kaip yra darę tie, kurie išaugo į šviesias ir šventas mūsų kovos asmenybes.

Dieve, mano Viešpatie, šiandien meldžiu ir prašau, padėti man! Amen.

VAKARE

SU PASKUTINIAIS saulės spinduliais, nutyla visa ir aš lyg Tave, Visagali, klausiant štai girdžiu: ar visa padarei, ko laukia iš Tavęs draugai? ar idealams kibirkšties naujos įžėrei? ar kovą ištesėjai su savim? ar užmarštyj neiškreipei tiesos, ar staigume neįžeidei man gėrio, ar meilės užtekai draugams?

Visagalli, man atleisk, kaip Tu atleidi prašančiam ir besigailinčiam! atleisk, nes aš tikiu į begalinę Tavo meilę, nes aš viliuosi begalinio Tavo gailestingumo, nes aš myliu Tave visa širdimi...

Ir ko šiandien neįveikiau, Tavy drąsiau galėsiu ryt: nes aš tikiu į Tavo gėrio bręsmą manyje, viliuosi Tavo pergalės silpnam daige ir myliu — Tu žinai, juk myliu visa širdimi Tave!

Religingumas yra ramiais metais surinktas kapitalas, kurio procentais gyvename smūgių dienas.

Goethe

MAŽESNIEJI BROLIAI

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O. F. M.

Nuostabiausias Dievo meilės pasireiškimas glūdi jojo rūpestingume dėl mūsų išganymo. Jo gailestingumas ne tik atpirko nupuolusią žmoniją ir josios išganymui įkūrė savo Bažnyčią, bet ir kiekvienam žmogui nurodė kelią, kuriuo eidamas gali pasiekti tobulybės viršūnę. Jis pagal laikų dvasios reikalavimus pašaukia apaštalus ir vienuolynų įkūrėjus, kurie savo dideliu darbu ir pasiaukojimu kėlė žmones iš nuodėmių ir vedė juos prie Dievo. Prie šio išganingo darbo Dievo Apvaizdos lėmimu daug prisideda ir vienuolijos. Vienos jų, atlikusios savo misiją, išnyksta, o kitos tveria per ilgus amžius, nenustodamos savo vertės. Viena iš tokių, jau 740 metų veikianti vienuolija, yra Mažesniųjų Brolių Ordinas.

1. Mažesniųjų Brolių Ordino įkūrimas ir išsiplatinimas

Mažesniųjų Brolių Ordiną įkūrė šv. Pranciškus Asyžietis. Jis, turtingo pirklio sūnus, išsižadėjęs pasaulio malonumų, kurį laiką gyveno vienas kaip atsiskyrėlis. Netrukus panoro ji sekti ir kiti kilniadvasiai jaunuoliai. Tada jis, naudodamasis Evangelijos patarimais, parašė trumpas gyvenimo taisykles ir, susilaukęs dvylikos savo sekėjų, su jais nuvyko į Romą. Pranciškaus prašomas, popiežius Inocentas III, 1209 m. patvirtino jo parašytąją regulą ir leido jam ir jo broliams sakyti pamokslus. Sugrįžęs iš Romos, šventasis, norėdamas, kad jo broliai visuomet jaustųsi žemesni už kitus žmones, savo sekėjus pavadino m a ž e s n i a i s i a i s b r o l i a i s. Iš to ir kilo juridinis pranciškonų vienuolijos pavadinimas: „O r d o F r a t r u m M i n o r u m“.

Pradžioje šv. Pranciškus su savo broliais gyveno netoli Asyžiaus šiaudinėse palapinėse, prie Porciunkulės, arba Angelų Karalienės, bažnytėlės, bet po kelių metų, pašaukimų skaičiui nuolat didėjant, jo Ordinas paplito po visą Italiją. Dar 1217m. šventasis, padalinęs pasaulį į provincijas, pasiuntė savo brolius į Artimuosius Rytus, Vokietiją, Vengriją, Prancūziją ir Ispaniją. Nors broliams, nemokantiems vietinės žmonių kalbos, ir sunkiai sekėsi misijų darbas, bet po kelerių metų vis dėlto jiems pavyko ten tvirtai įsikurti. Įsikūrę vienoje šalyje, jie siuntė savo brolius į kitą, kur jie vėl atidarydavo savo vienuolynus ir įkurdavo naujas provincijas. Nereikia tad ir stebėtis, jei šv. Pranciškui mirštant (1226), jo broliai jau buvo žinomi visame katalikiškame pasaulyje ir daugelyje pagonių kraštų, kur jie dirbo misijose.

2. Pranciškonai Lietuvoje

Pirmieji pranciškonai lietuvių gyvenamose srityse pasirodė 1245 m. Tais metais popiežius Inocentas IV savo legatu pas totorių kanus pasiuntė buvusį Saksonijos pranciškonų provincijolą, Joną iš Plano Karpini. Popiežiaus legatas su savo pasiuntiniu turėjo pereiti lietuvių užpuldinėjamas Rusijos sritis. Tai sužinojęs, jis labai bijojo jų užpuolimo. Bet jo baimė buvo tuščia, nes lietuviai nieko pikto jam nepadarė. Tai yra pirmoji žinia apie lietuvius pranciškonų šaltiniuose.

Mindaugui viešpataujant, pranciškonai pradėjo lankytis ir Lietuvoje. Pirmasis lietuviškųjų kilčių apaštalas iš Mažesniųjų Brolių Ordino buvo Henrikas Luksemburgietis. Jis vyskupavo Žemgalos (1247—1251) ir Kuršo (1251—1263) vyskupijose. Jo rūpesčiu buvo pastatytos šv. Mykolo ir šv. Jono bažnyčios Klaipėdoje. Kadangi šis šv. Pranciškaus sūnus buvo ne tik geras gangytojas, bet ir sumanus politikas, todėl popiežius Inocentas IV paskyrė jį pirmojo Lietuvos karaliaus globėju. Kai kas mano, kad jis dalyvavo ir Mindaugo krikšto bei karūnacijos apeigose. Sunkiame apaštalavimo darbe vyskupui padėjo ir kiti jo Ordino broliai. Galbūt Henriko Luksemburgiečio dėka pranciškonai pradėjo lankytis ir Lietuvos karaliaus dvare, nes net kelis kartus mes juos atrandame Mindaugo su Livonijos Ordinu sutarčių liūdininkais. Mindaugo laikais pranciškonai darbavosi ne tik Kurše ir Žemaitijoje, bet ir pietų Lietuvoje, — jotvingių krašte.

Vyteniui ir Gediminui viešpataujant, Mažesnieji broliai dar labiau įsitvirtino Lietuvoje. Tuo metu jie įsikūrė Vilniuje ir Naugarduke. Kadangi jie buvo nuoširdūs Lietuvos apaštalai ir sumanūs politikai, dėl to Lietuvos valdovai pavedė jiems auklėti savo vaikus ir kvietė juos į politinius didikų pasitarimus. Jei Gedimino rašytųjų laišku politika Vakarų Europoje atidengė tikrąjį Vokiečių Ordino veidą ir tuo pačiu sumažino jam prieš Lietuvą teikiamą paramą, tai galima spėti, kad tai atsitiko Vilniaus pranciškonų patarimo dėka.

Mažesnieji Broliai savo įtakos nenustojo ir vėlyvesniais laikais. Jie bene daugiausia pasidarbavo ir Lietuvos atsivertimo metu. Juk, pačiam krikštui irgi vadovavo šv. Pranciškaus sūnus, Andriejus Vasylius, kuris buvo paskirtas ir pirmuoju Vilniaus vyskupu. Jis buvo Vilniaus vyskupijos organizatorius ir tolimesnio lietuvių atsivertimo vykdytojas. Nors jis buvo lenkas, bet ne šovinistas. Už jo uolų apaštalavimą gyrė ir apdovanojo net patys Lietuvos valdovai. Graži pirmojo ganytojo veikla paskatino Vilniaus kapitulą ir antruoju vyskupu išrinkti mažesnįjį brolį, Jokūbą Pliktą, kuris toliau tęsė Andriejaus Vasyliaus pradėtąjį darbą.

Šv. Pranciškaus vaikai buvo taip pat pirmieji dvasinės kultūros nešėjai Lietuvoje. Jie mokė kunigaikščių ir didikų vaikus. Jie 1387 m. Vilniuje įkūrė pirmąją Lietuvos mokyklą ir kunigų seminariją. Vėliau prie visų didesniųjų vienuolynų, jie atidarė pradžios mokyklas, kur sėmėsi mokslo lietuvių valstiečių vaikai. Be pradžios mokyklų pranciškonai turėjo ir gimnazijų. Tokios gimnazijos veikė: Smalėnuose, Troškūnuose, Telšiuose, Dotnuvoje ir Kretingoje.

Lietuvos pranciškonai, kaip ir šv. Pranciškus, visuomet mylėjo savo tėvynę. Kritiškais laikais daugelis jų tapo tėvynės meilės aukomis. Vien tik iš Kretingos vienuolyno Muravjovo įsakymu 1864 m. buvo išvesti Sibiran 7 pranciškonai. Pati jų provincija buvo panaikinta dėl to, kad jos nariai gynė savo tikėjiimą ir rūpinosi tėvynės laisvės atgavimu. Spaudos draudimo laikais prie vienintelio likusio neuždaryto vienuolyno Kretingoje buvo sudarytas Žemaitijos knygnešių centras, kuriam vadovavo Tėv. Pranciškus Bizauskas. Atstatant Lietuvos Nepriklausomybę tas pats Tėv. Pranciškus su ponu S. Riauka pradėjo organizuoti savanorius. Jis pats važinėjo po kaimus ir ragino jaunuolius stoti į savanorių eiles. Savanoriams susiorganizavus, jis juos Kretingos vienuolyne maitino ir visokiais būdais gelbėjo. Lietuvos pranciškonai didvyriškai pasielgė ir mūsų dienose, nes, remiantis komunistinės spaudos ir partizanų duotomis žiniomis, visi Kretingos pranciškonai garbingai žuvo, dėl to, kad gynė tikėjimą ir padėjo kenčiantiems broliams.

3. Lietuvos pranciškonai Amerikoje

Kada 1940 m. Sovietų Rusija užgrobė Lietuvą ir pradėjo persekioti Katalikų Bažnyčią, Lietuvos pranciškonai irgi neteko savo vienuolynų, gimnazijos ir spaustuvės. Tuo metu vienuoliai prievarta išmesti iš vienuo-

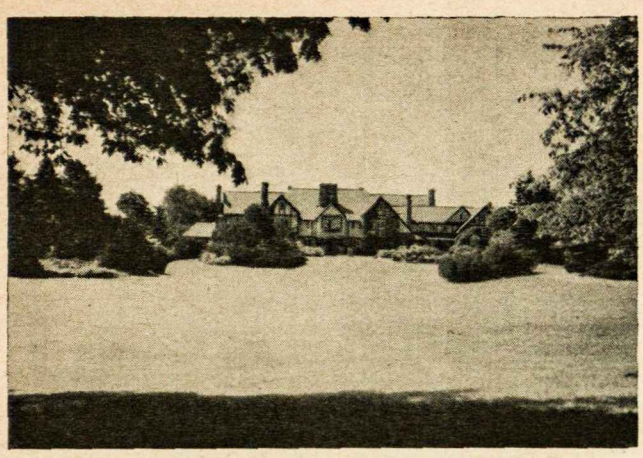

Centrinis Lietuvos Pranciškonų Vienuolynas Kennebunk Port, Maine, JAV.

lynų apsigyveno pas tikinčiuosius arba sugrįžo į tėvų namus. Laikui bėgant gyvenimas darėsi vis pavojingesnis ir, suareštavus Tėv. Augustiną Dirvelę ir Tėv. Liucijų Martušį, paaiškėjo, kad jau netoli ir visiško pranciškonų išnaikinimo valanda. Tada Lietuvos pranciškonų vadovybė susirūpino sunkiai po Didžiojo karo atstatytosios provincijos likimu. Kadangi tuo metu nemaža jaunų tėvų ir klierikų studijavo užsieniuose, todėl ji paskyrė Tėv. Justiną Vaškį, kad jis vyktų Amerikon ir ten suburtų užsieniuose esančius lietuvius pranciškonus, kurie, Lietuvai atgavus laisvę, lengviau galėtų atkurti šv. Kazimiero provinciją. Gavęs Tėv. Generolo leidimą, Tėv. Justinas Vaškys savo misiją puikiai atliko, ir šiandieną Lietuvos pranciškonai jau turi savo provinciją JAV.

Amerikoje Lietuvos pranciškonai daugiausia darbuojasi lietuvių tarpe: veda misijas, padeda kunigams, vadovauja tretininkams, dirba spaudoje, leidžia religinio ir kultūrinio turinio laikraštį, — „Šv. Pranciškaus Varpelį“, rūpinasi tremtinių šelpimu ir jų atgabenimu į JAV ir, kiek jiems aplinkybės leidžia, dalyvauja kultūrinėje Amerikos lietuvių veikloje.

Paminėtina, kad daugelis tėvų dar tebėra Europoje ir darbuojasi tremtinių tarpe. Ten pat randasi klierikai ir broliukai, kurie jau tremties dienose įstojo į Ordiną. Jais visais rūpinasi, leidžia į mokslą ir jį baigusius kviečia Amerikon ar skiria darbuotis tremtyje Lietuvos pranciškonų vadovybė Amerikoje.

Kadangi šv. Pranciškaus dvasia visais laikais žavi ir patraukia kilniadvasius jaunuolius, todėl Lietuvos pranciškonai tikisi, kad jiems savo misijai tęsti tiek tremtyje, tiek laisvoje Lietuvoje, Dievas suteiks gerų pašaukimų. Turėdami visa tai prieš akis, jie mielai priima kiekvieną dorą jaunuolį, trokštantį sekti šv. Pranciškų, ar jis norėtų būti kunigu, ar broliuku, ar jis norėtų apaštalauti, ar dirbti paprastą darbą vienuolyne, tobulindamas savo sielą.

Baigdamas tikiuosi, kad šis straipsnelis bent šiek tiek supažindino mūsų jaunimą su Mažesniųjų Brolių Ordinu, jo darbais ir siekiais Lietuvoje ir už josios ribų. Čia mes matėme, kad šv. Pranciškaus sūnūs, ilgus amžius skelbę Lietuvoje r a m y b ę ir g ė r į, šiandieną kenčia su visa tauta. Jų vienuolynai sunaikinti, o jie patys išžudyti ir išblaškyti po platų pasaulį. Bet jie nenusimena. Jie žino, kad pasaulį valdo Dievo Apvaizda, kuri atėjus laikui pašalins engėjus ir į žaliuosius Lietuvos laukus surąžins mus visus, o tada ir Mažesnieji Broliai, papildę savo eiles tremtinių ir lietuvių amerikiečių vaikais, atstatys vienuolynus ir atidarys mokyklas, kad šviestų savo tėvynės vaikus ir gydytų juose komunizmo padarytąsias žaizdas.

LEONARDAS ANDRIEKUS

UŽ ATLANTO

Jei kada užšaltų šitos marios gilios,
Bėgčiau į tėvynę stikliniu ledu;
Niekur neilsėčiau žygyje sušilęs,
Niekur nesugaiščiau kelio valandų.

Neštų mano kūną grįžusi jaunystė,
Kaip audra lapelį tėviškės laukais:
Ir galėtų temti, ir gelėtų švisti. —
Siela žemės meile nepaliautų kaist.

Gal tiktai nuo žingsnių žuvys atsibustų,
Miegančios gilybėj vandenio tylaus,
Gal tik Poseidonas, savo veidą rūstų
Į mane atgręžęs, ryžtųsi nubaust,

Kad, sudrumstęs tylą jojo karalystės,
Šaukiamas sustoti, aš nepaklausiau,
Kad, pradėjus vėjais, audromis švaistytis,
Bėgau į tėvynę, šaukiančią balsiau:

— Pažiūrėt, kaip supas sniegas ant šakelių,
Kaip vienatvėj liūdi pustuščiai namai,
Jau užpustė vėjai siaurą lauko kelią,
Ant kurio rogutėm žaisdavau linksmai.

Jei kada užšaltų šitos marios gilios,
Bėgčiau į tėvynę stikliniu keliu,
Ir galėtų rūstaut Poseidonas žilas,
Kad žuvis prikėliau vandenų tylių.

DOVYDAS

Aukščiausiojo dangaus galybių Viešpaties vardu, —
Šiandieną prieš tave einu, kaip Dovydas prieš Galijotą
Atėjo jau, atėjo valanda, nuo pat vaikystės išsvajota,
Po tiek sunkiausių pasninkų, ilgų novenų ir maldų.

Gana tau visą laiką niekinti mane ir mano mažą tautą,
Vis iššaukiant į baisią dvikovą be priežasties —
Atėjo paskutinė valanda puikybės nuodėmę krauju
[nuplauti
Ir tavo kūną Terebintų slėnio dulkėse ištiest!

Seniai aplink žvalgaisi išdidus, lyg cirkuose fakyras,
Stiprias rankas ir kojas išsivarstęs geležim,
Bet pamiršti, kad ir aukšti kalnai nuo Dievo balso svyra,
Ir mažo akmenėlio smūgis gali kvapą greit užimt.

Įširdęs jau nesigaili pačių pikčiausių keiksmo žodžių,
Grasindamas tuojau pritrenkt mane ranka žiauria,
Bet ar žinai, kas silpną žmogų saugo ir paguodžia,
Kas baltą dobilėlio žiedą atgaivina vakare?

Atmink, — yra didi jėga, kuri kiekviena žygį lemia
Ir gestančią tamsoj žariją prikelia iš pelenų, —
Atėjo paskutinė valanda — tegu pasižiūri dangus ir
žemė,
Kad aš beginklis su tavim į baisią dvikovą einu!

Kennebunk Port, Maine

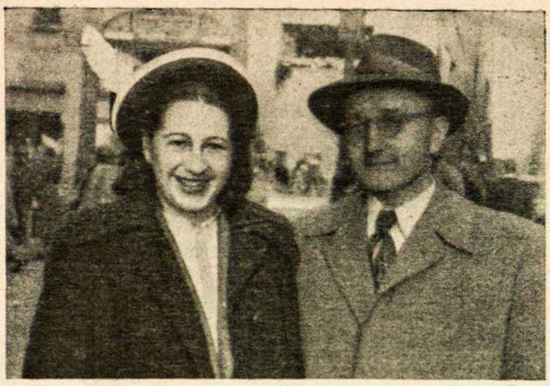

Antanas ir Joana Vaičiulaičiai

Antanas Vaičiulaitis (gim. 1906 m. prie Vilkaviškio) yra vienas iš stambiausių mūsų literatūros šulų. Jis išaugo ir subrendo lietuviškoje mokykloje, o vakaruose pagilino savo prancūzų literatūros studijas ir išgrynino estetinį skonį. Pirmieji jo darbai spaudoje pasirodo 1926 metais „Ateityje“ ir „Pavasaryje“. Vėliau per metų metus jis atsidėjęs puoselėja stilių, jieško gražesnių, ryškesnių vaidzdų ir meninio apipavidalinimo. Jau pačiuose pirmuose kūriniuose pasirodo jo pamėgimas miniatiūros, subtylaus psichologiškumo ir lengvo atlaidaus jumoro. Jauti, tartum raštojas rašytų ramiai, neskubėdamas, nesijaudindamas, su lengva šypsena veide, dėdamas vaizdą prie vaizdo. Vaizdas jį žavi, ir jis stengiasi juo žaisti, parodyti jį iš visokių pusių. Savo kūryboje jis primena auksakalį, kuris su dideliu atsidėjimu bei kruopštumu raižo metale smulkias ir grakščias figūras, jas papuošdamas ornamentais. Pilna jo raštuose vaizdingų epitetų ir palyginimų. Vartodamas savo raštuose daug retų žodžių, juos moka įjungti į organišką visumą, kad to nejauti. Šitaip jis yra pasiekęs aukštos stiliaus kultūros ir meniško turinio apipavidalinimo ir atsistojęs greta Vakarų didžiųjų stilistų. Grožis yra Vaičiulaičiui didelė vertybė. Jis turi spindėti ir skruzdelėlės, ir suvargusios voverės, ir ežero aprašyme. Tačiau šis grožis nevirsta sausu estetizmu. Vaičiulaitis išeina iš savo lyrinės impresijonistinės prigimties, ir šitą grožį sušildo jausmu. Jo dvasios gelmėse lindi didelis liūdesys, kuris ir varpų šnarėjime ir balandžio akyse, ir žmogaus žingsniuose pasirodo už tos estetinės uždangos, ja nuspalvindamas lengva melancholijos šviesa. Ir žmogaus pergyvenimuose jis negali nukrypti į audringas scenas. Ir žmogus turi pasinerti į tą estetizmo srovę, ten sušvelnėti, prisisunkti tos melancholijos.

Vaičiulaitis yra išleidęs šias knygas: „Vakaras sargo namelyje“, „Vidudienis kaimo smuklėje“, „Valentina“ (romanas), „Mūsų mažoji sesuo“, „Pelkių takas“, „Kur bakužė samanota“, „Nuo Sirakūzų iki šiaurės elnio“, ir dabar neseniai pasirodė „Italijos vaizdai“. Taip pat yra vertęs daug prancūzų autorių, parašęs literatūrinių studijų ir kritikos straipsnių. Dabar gyvena JAV ir profesoriauja viename universitete.

AUKSINĖ KURPELĖ

ANTANAS VAIČIULAITIS, JAV

IŠPLAUKĖ trys broliai žvejoti. Kai jie nusiyrė į vidurį marių, ištiko audra. Vėjas taip šniokštė ir daužėsi, kad žuvėdras priplakdavo prie vandens, ir išsigandusios tūpė jos ant valties kraštų. Vilnys kilo aukštos, ir vėtra siautė vis smarkesnė, nešdama laivą, kol žvejai išvydo nežinomą žemę. Pajūry buvo ten staigios uolos, ir broliai pamatė ant jų moterį. Jie nustebo, ko ji sėdi vėjuose ir viesuluose, prie supykusių marių.

Jauniausias tarė:

— Eisiu ir pažiūrėsiu, ko ji laukia.

Vyresnieji draudė jį ir sakė:

— Matai, koki statūs čia krantai. Nei sakalas jų neužlėktų, nei voverė neįkoptų — kam tau dar mėginti.

Bet jisai neklausė ir iššoko prie pakriaušės, kuri buvo tokia ūmi, kad turėjai galvą užversti, žiūrėdamas į jos viršų. Žvejas kabinos į uolas ir jomis kopė aukštyn. Vėjas čia buvo stiprus, ir paukščiai, atnešti iš marių, prisimušdavo į šlaitus ir krisdavo žemyn į sūkurius. Vaikinas ieškojo iškyšulių ir karstėsi už akmenų. Jam įskaudo rankos ir kojos, tik viršūnė buvo jau arti, ir jis pro vėtrą girdėjo, kaip kūkčioja mergaitė. Apačioje valtis plūduriavo maža, kaip skiedra, o broliai buvo nedidesni už adatą. Jisai davė paskutinį šuolį ir jau buvo šalia moteriškės, kuri ten sėdėjo.

Jis tarė:

— Ko verki?

Ji atsakė:

— Kai aš vaikščiojau sode, raganius pagavo ir atnešė mane į šią vietą. Jis numetė į marias auksinę mano kurpelę, ir kaip man grįžti viena koja basai? Iš manęs juoktųsi visas miestas, juoktųsi mano tėvas karalius ir motina karalienė. Ministeriai pirštais rodytų į mane ir kuždėtųsi vieni kitiems į ausį.

Ir karalaitei vėl taip pagailo auksinės kurpelės, kad ašaros biro per jos veidus, ir jai krūpčiojo pečiai, kai ji ten verkė.

Žvejas prabilo:

— Kur nuskendo tavo kurpelė? Aš ją tau ištrauksiu.

— Matai uolą, — ji atsakė, — aplink kurią vandens verpetai plakasi. Tenai raganius ją nusviedė, ir puldama ji sužvilgo saulėje.

Vaikinas nulipo pas savo brolius, ir jie nusyrė ties sala. Jie plaukiojo ten tris dienas ir tris naktis ir vis nieko nerado. Kai išaušo ketvirtas rytas, giliai marių dugne jie pamatė kažką žibant. Jauniausias žvejas paniro į vandenį. Į jį žiūrėjo žuvys, o jų akys buvo didelės ir išpūstos. Jos žiūrėjo į vaikiną, mojavo uodegomis ir žiopčiojo, lyg ketintų jį praryti. Bet jis buvo drąsus ir skendo vis gilyn, kol pasiekė dugną. Maži karosai savo snukučiais judino kurpelę, kurią jisai paėmė ir iškilo į viršų. Broliai nuvežė jį prie kranto, bet dabar neskaudėjo nei rankų nei kojų, kai jis akmenimis ir atšaižomis kopė į viršų.

Karalaitė juokėsi iš džiaugsmo ir davė jam apauti kojį. Jis movė kurpelę ir galvojo, kad karalaitė jam labai daili. Ir jis movė ilgai, labai ilgai, o baigęs jis nenorėjo eiti pas brolius, kurie jam šaukė:

— Grįžk pas mus. Audra nutilo, mes išmesime tinklus ir pasigavę žuvies plauksime namo.

Bet karalaitė atsistojo ir sudejavo:

— O, kaip skauda! Nutirpo kojos, ir kaip aš grįšiu į miestą?...

Jis atsakė:

— Aš tave nešte nunešiu.

Ji nudžiugo ir vėl juokėsi.

Tada jis tarė broliams:

— Irkitės pas tėvus ir sakykite: jauniausias sūnus turi nešti karalaitę. Jeigu jis negrįš namo, tai atlėks ir ant kartelės ties langu nutūps paukštė. Jeigu ji atskris su diemedžio šakele snape, jisai bus laimingas. Jeigu jis bus varge, ji laikys dilgėlės lapą, o jeigu visai jo nebus, ji turės eglės spyglį.

Jis paėmė karalaitę ant rankų ir nešė ją per smiltynus ir pievas. Ji atrėmė galvą jam į petį, ir jos plaukai lietė jojo veidą. Atėjo vakaras, o jie vis nematė nei miesto, nei žmonių — taip toli raganius buvo jąją nuviliojęs. Jie sustojo girioje ir rado mažą namelį. Žvejas iš šakų nupynė lovą ir, pririnkęs samanų, jai paklojo patalą. Jisai vaikščiojo šlaitais, skynė uogas ir ja valgydino. Kai diena užsimerkė, ir pro medžius sužiūro žvaigždės, karalaitė atsigulė ant samanų ir sapnavo auksines kurpeles. Bet jisai negalėjo miegoti ir lauke prie durų atsisėdęs mąstė, kokia ji daili jam.

Tada nubudo girių žvėrys ir ėmė rinktis pas trobelę. Pirmutinė medžių šakomis atliuoksėjo voverė, paskui atbėgo kiaunė su vilku, ir paskučiausia atkrypavo lokys. Buvo ten žebenkštis su stirna, ir visokių, mažų ir didelių, jų ten prigužėjo. Jie apsupo namelį ir prašė žvejo:

— Mes giliai miegojom ir sapnavom, kad per girias ir krūmus eina karalaitė. Mes norim į ją pažiūrėti.

Jis atsakė:

— Ne, dabar ji miega, ir negalite jos kelti.

Žvėrys meldė:

— Tai nors pasakyk, ar ji labai daili.

— O, jūs dideli ir maži žvėrys, ji tokia graži, kad marių žuvys šoka į krantą, kai ją pamato. Erelis padangėj sustoja ir klausosi jos balso, jeigu ji prabyla. Nuo jos palytėjimo gyja visos žaizdos...

Voverė atsiliepė:

— Šokdama į eglę susibadžiau nosiukę, ir man ją labai skauda. Gal karalaitė prie jos prikištų pirštą...

Lokys ją subarė:

— Tavo snukutis ir taip sugis. Bet aš norėčiau į ją nors truputį žvilgtelti.

Pagailo žvejui nusiminusių žvėrių. Jis pravėrė duris ir leido visiems iš eilės pro plyšį žiūrėti į karalaitę. Prie trobelės artinosi jie ant galų pirštų, grožėdamiesi kraipė galvas ir čepsėjo liežuviais, matydami jos plaukus tokius šviesius ir žibančius, lyg jie būtų iš spindulių supinti. Paskui jie visi, ir lokys ir stirna, sugulė aplink namelį ir saugojo karalaitę. Saulei tekant jie išbėgo į girią ir grįžo kas su riešutu, kas su medaus koriu, kas su šaknelėmis. Ir jie bijojo, kad ji nubudus neišsigąstų, ir susislapstė už krūmų, už medžių ir praskėtę šakas žiūrėjo, kada ji kelsis.

Ji pakirdus tarė:

— Sapnavau, kad miegu tėvo dvare, o šimtas kareivių mane saugo.

Žvejas atsakė:

— Ne šimtas kareivių, tik visi girios žvėrys budėjo.

Iš savo slėpynių išlindo ir vilkas su kiaune, ir voverė su stirna, visi jie išlindo, dideli ir maži. Iš tolo sustoję, džiaugėsi jie ir kumšėjo vieni kitus, kad ji valgo jų surinktus riešutus ir medų.

Lokys tarė jai:

— Sėsk ant mano pečių, aš nunešiu tave ligi miesto.

Ji užsilipo jam ant nugaros ir įsikabino į jo plaukus. Kojas su auksinėmis kurpelėmis ji užsidėjo ant jo ausų. Ir taip jie keliavo per šlaitus, per liepynus ir per krūmus. Žvejas ėjo šalia karalaitės, voverė riedėjo pryšaky, o vilkas su kiaune bėgo iš šonų. Tik stirna nesilaikė tvarkos, iš džiaugsmo ji negalėjo iškęsti ir šokinėjo per avietes ir lazdynus. Tetervinai suposi šakose ir kraipė kaklus, lyg klausdamiesi vieni kitų: „Kas čia dabar?...“

Pavakare jie pasiekė lygius laukus ir toli pamatė bokštus. Lokys nulaipdino karalaitę ant žemės ir tarė:

— Mes bijom kareivių su šautuvais ir toliau neisim.

Žvėrys nubėgo atgal į girias ir į savo urvus. Karalaitė su žveju nukeliavo į miestą, ir žmonės ją pažino iš auksinių kurpelių ir, mėtydami kepures, šaukė taip smarkiai, kad karveliai ant stogo apkurto. Sužinojęs, karalius išjojo ant balto žirgo ir, savo dukterį pasodinęs į karietą, nuvyko į rūmus, kur dainavo, šoko ir valgė, o midaus išgėrė visus bosus, kiek jų ten rūsiuose buvo. Žvejas sėdėjo tark generolų, ir po vaišių karalius, pasišaukęs, jam tarė:

— Duosiu tau maišą aukso, kad namo grįžtum turtingas, su žvilgančiomis pušnimis ir su šermonėlio apikakle. Tau nereikės dirbti, galėsi vartytis lovoj ir gerti vyną.

— Kas man iš tų pinigų ir lobių, ir ko man keliauti iš čia! Duok man darbo, ir bus man smagu tavo dvare.

Karalius liepė jam prižiūrėti sodą. Jis genėjo šakas, kasinėjo žemę, ir obelys pražydo taip kvapniai, kad karalaitei patiko vaikščioti tarp medžių.

Žvejas tarė jai:

— Kai tu pasirodai tarp jazminų ir vyšnių, visos bitės dūzgia daug meiliau.

Ir jie kalbėjos apie marias, apie auksine kurpele ir girios žvėris. Bet karalius nenorėjo, kad jie šnekėtųsi. Jis liepė vaikinui šerti arklius, ir jų plaukai tuojau ėmė žvilgėti. Jie buvo linksmi, rietė sprandus ir žvengė.

Karalaitei patiko važinėtis, ir kinkydamas arklius žvejas tarė:

— Tegu ratuose tau būva minkščiau, kaip ant lokio nugaros.

Tada valdovas sakė jam lipti į bokštą ir žiūrėti, ar priešas neateina. Jis stovėjo ten septynias dienas ir septynias naktis. Aštuntąjį rytą jis išvydo pulką raitelių artinantis prie miesto. Pryšaky jojo vyras su raudonu apsiaustu ant pečių ir auksine karūna ant galvos. Jo ginklai prieš saulę taip žvilgėjo, kad net akį vėrė.

Žvejas tarė karaliui:

— Mačiau pulką raitelių — gal priešai?

— Ne, — atsakė valdovas. — Tai kaimynas, už kurio rytoj ištekės mano duktė.

Vaikinas išėjo į sodą, vaikščiojo tarp žydinčių kriaušių ir čiulbančių varnėnų ir susitiko karalaitę.

Jis prabilo:

— Tu man buvai daili, ir aš nepabūgau jūros sūkurių nė tamsių gelmių. Aš kopiau stačiais šlaitais, palikau tėvus ir brolius ir miškais nešiau tave ant rankų. Aš saugojau tave nuo vilkų ir lokių ir padariau juos jaukius, kad tau tarnautų.

Ji tylėjo ir nieko neatsakė.

Jis vėl tarė:

— Ką man daryti, kad tu kalbėtum? Ar tau parnešti paukštę, giedančią devyniais balsais, ar plaukti už jūrių marių ir ten salose tavo sukniai nukirpti avis, kurios turi šilko vilną?

Ji nieko neatsakė. Ji išgirdo ties miesto vartais trimitus ir grįžo į rūmus. Žvejas nusiminęs sėdėjo pas šaltinį. Liūdnas jis vaikščiojo sode ir atsisveikino su medžiais, žydinčiais eilėse, bei žirgais, žvengiančiais tvartuose.

Paskui jis iškeliavo ir ėjo per laukus, brido per liūnus. Jo drabužiai sudrisko nuo erškėčių, kojos skaudėjo nuo akmenų. Kielės ir sniegenos lėkė pro jį klausdamos: „Kodėl tu toks nelaimingas?“ Girioje lokys į jį žiūrėjo nustebęs, o voverėlė nežinojo ką daryti ir, atsisėdus ant uodegos išskėtė kojytes.

ŽMOGUS TARP DVIEJŲ AUŠRŲ

Kas šiandie vakarų pasaulyje nebus girdėjęs T. S. Eliot vardo, ypač po to, kai pereitas metais Švedijos Karališkoji Mokslų Akademija jam suteikė literatūrinę Nobelio premiją — aukščiausią žemėje pagarbos ir įvertinimo už nuopelnus žmonijos kultūrai ženklą? Mūsuose jisai yra dar pakankamai svetimas ir nepažįstamas, tačiau iš tikro nūn, jis yra vienas iš žymiausių šio meto rašytojų, dėl kurio varžosi, jį savindamiesi, Anglija ir Amerika, panašiai kaip senovės Graikijoje dėl Homero gimtinės varžėsi net septyni miestai. Iš tikrųjų, Thomas Stearns Eliot kaip poetas ir kultūrininkas yra peržengęs bet kokias nacionališkumo ribas ir pasidaręs viso kultūringojo pasaulio savastim, juo labiau, kad jo intelektualinis ir meninis subrendimas nesiriboja vien tik anglo-saksų kraštų mokykla. Prie to prisidėjo ir įvairių tautų kultūriniai laimėjimai. Jam lygiai savo dvasia artimi tiek graikų senovės klasikai su Homeru priešaky, tiek italų Dante bei prancūzų ar vokiečių klasikai, kaip ir anglų Šekspyras arba Amerikiečių Longfellow.

Gimė T. S. Eliot 1888 m. St. Louis mieste, Missouri valstybėje, Amerikoje. Baigęs Harvardo Universitetą, jis 1914 metais atvyksta į Angliją, apsigyvena Londone ir 1927 metais priima Anglijos pilietybę. Rašyti pradėjo T. S. Eliot gana anksti, tačiau pirmoji eilėraščių knyga „Prufrock and other observations" pasirodo tik 1917 metais, autoriui sulaukus 29 m. Vėliau pasirodo „Poems" (1920), „In the waste Land" (1922) ir kitos knygos, kuriose ryškiai matyti autoriaus kaip rašytojo ir poeto brendimo bruožai, lektūra ir pasaulėžiūrinis formavimasis. Bet ir šiuo metu šalia vaizduojamojo taip 19 a. gale madingo pas prancūzų poetus didmiesčio gyvenimo nuobodžio (spleen), Eliot akys krypsta daugiau į Europos klasikinę literatūrą kur vėliau visą jo dėmesį patrauks Dante ir Šekspyras, padarydami iš jo šių dienų naujo tipo klasiką, kurio estetines pažiūras apipavidalins ne vien tik 18 a. vakarų Europos klasikinė literatūra, bet taip pat ir romantizmas. Ir štai jis išleidžia eiliuotas dramas, kurios jo vardą išgarsina visame pasauly: „A Pagent Play" (1934), „Murder in the Cathedral (1935), „The Family Reunou" (1939) Šiose dramose Eliot riša Šekspyro bei senovės graikų dramaturgų pasaulį su viduramžiška religine mistika.

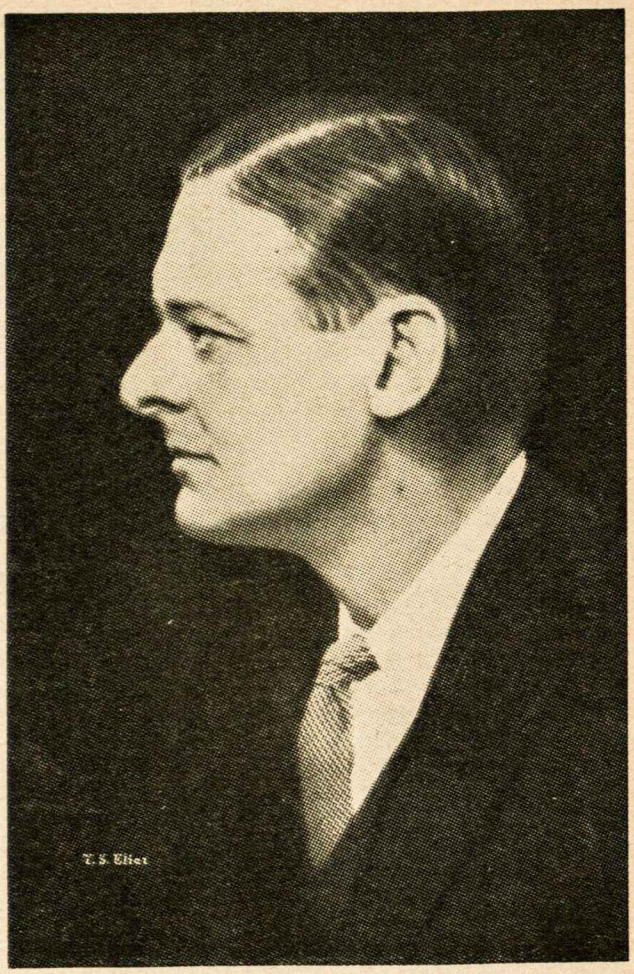

T. S. Eliot

Tiek savo kūryboje, tiek ir gyvenime Eliot pasirodo kaip krikščioniškosios pasaulėžiūros atstovas, savo raštuose keliąs proto ir įkvėpimo problemą. Tačiau galutinę šių dviejų elementų sintezę autorius pasiekia savo naujausiuose veikaluose: „Burnt Norton", „East Coker", „Little Gidding" ir „The Dry Salvages", kuriuos parašė 1935—1940 m. laikotarpy. Šiandie Eliot vėl sugrįžo į Ameriką, kur yra taip pat labai mėgiamas ir populiarus, kaip ir Anglijoje. Jo vėliausiuose kūriniuose, kaip „Ask Wednesday" arba „Four Quartets" yra taip tobulai išreikštas žmogiškojo mąstymo ir jausmo sąryšis, kaip kad vokiečių poeto Rilkės „Duino elegijose" arba prancūzų Paul Valery „Jūreivių kapinėse". Visa jo kūryba mūsų griūvančio tikėjimo ir bedievybės epochoje yra persunkta tokiu giliu religiniu jausmu, kaip kad Dantės „Dieviškoji komedija".

Eliot savo kūryboje ir asmeny jungia du pasaulius — Senąjį ir Naująjį, lygiai kaip kad į vieną visumą jis riša praeitį dabartį ir ateitį, aiškiai akcentuodamas, kad kiekviena pradžia reiškia drauge ir pabaigą ir priešingai, kiekvienas galas gimdo naują pradžią. **V.K.**

Jisai nuvyko prie marių kranto ir prarymojo ten visą dieną ir naktį. Rytas buvo audrotas. Vilnys kilo ir šoko kaip supykę žirgai ir baltomis putomis nuaudė pakriaušes.

Žvejas žiūrėjo į verpetus jūroje, ir staiga jam šmėstelėjo, lyg dugne žvilgėtų auksinė kurpelė. Jis pasilenkė nuo skardžio žemyn, šoko į bangas ir paniro. Jis skendo gilyn ir gilyn, kol iš tos vietos, kur jis įkrito. pakilo kregždė, toji maža paukštė, ir atstačiusi baltą gūžį prieš vėtrą, lėkė per vandenis ir vėjus. Skrisdama per girią, ji nuskynė eglės spylį ir nuplasnojus atsitūpė ant kartaitės, ties žvejo tėvų langu.

Ji tupėjo ten ir laukė. Ėjo broliai pro šalį, ir jos nepažino. Tėvas pažiūrėjo į paukštę ir nieko nesuprato. Pakilo tada nuo ratelio motina ir išvydo kregždę su spygliu snape. Ir ji gailiai pravirko.

Iš novelių rinkinio „Pelkių takas"

Gyventi, reiškia nuveikti patamsių gaivalus tiek prote, tiek širdyje. Ibesenas

Būk savo noro viešpats ir savo proto tarnas.

E. Eschenbach

Nėra didesnio skausmo už meilėje kilusį, nėra didesnės meilės už skausmuose subrendusią.

Putinas

LIETUVIŠKASIS DIDVYRIS

Lietuviškasis didvyris istorijoje pasirodo nelauktai, netikėtai. Pačiose sunkiausiose tautos valandose jis ateina Apvaizdos siųstas, kad savo darbu ir ryžtu išgelbėtų tautą. Šimtmečių bėgyje jis gavo jau net tris savo pavidalus. Pirmasis didvyris pasirodė mūsų istorijoje 14 amžiuje, kada iš rytų ir vakarų slinko priešai ir norėjo visiškai užkariauti lietuviškąją erdvę. Organizacinis lietuvių genijus Algirdo asmenyje, o karinis — Kęstučio didžiam visų nustebimui ne tik apgynė tautą nuo visų priešų, bet kartu sukūrė galingą valstybę. Vėliau šių genijų sintezė — VYTAUTAS — pasirodo istorijoje kaip politinė galybė, kuri sugeba išplėsti ir išlaikyti valstybę nuo jūrų iki jūrų. Jis į dulkes sutrina vokiečių ordiną, kuris, pradėdamas žygį prieš Lietuvą, prieš „barbarus", manė vienu kardo mostu nukariausiąs išsiblaškiusias gentis...

19 amžiuje, kada tauta buvo pavergta, tamsi ir Rusų Imperijos pasmerkta mirti, vėl pasirodo didvyris. Jis jau ne kunigaikštis, ne karo vadas, bet pilkas laukų artojas. Jo akyse dar matosi ką tik palikti miškai, rugių laukai, jo žodyje dar girdi girgždančios svirties pasilenkimą. Niekas juo netiki ir priešai jo nevertina, nes jis neturi ginklų. Jeigu jis pasirodytų prieš savųjų minią, ir tie nenorėtų tikėti. Jis stovi toje pačioje minioje, gyvena kartu pilkoje samanotoje trobelėje, valgo iš to paties dubens, tik kartais jam akys dega tokia keista liepsna, tik kartais žvaigždėtą naktį jis atsidūsta, kad net žmonės išsigąsta; kažką jis slepia savyje, ko kiti negali suprasti. Jis išeina į naktį, nes naktis jo tėvynė, jo darbo laikas, kad per jį užtekėtų kitiems saulė. Ir mes matome jį, pilkąjį didvyrį, nakties glūdumoje slenkantį su knygų kukšterėle ant pečių. Iš kaimo į kaimą, iš trobelės į trobelę eina jis, ir rusų ginkluoti sargybiniai išsigąsta šio beginklio žmogaus. Jis nešė — Aušrą, Šviesą — Žodį, o jie norėjo, kad krašte būtų amžina naktis. Ir gaudė jį, trėmė į Sibirą, bet šalčiai neatšaldė jo širdies. Jis ėjo ir ėjo, kol vieną kartą caras nusilenkė šiai pilkai milinei. Ar ne pilkas žmogelis nuoga krūtine stojo ginti Kražių bažnyčios? Ir lūžo kazokų kardas, ir bizūnas sutrūkinėjo. Koks pilkas Lietuvos savanoris slinko apkasais, kad vienas pats pasitiktų priešų divizijas, kurios norėjo pelenais paversti tėvų sodybas. Jis beprotis, argi nuogom rankom sulaikysi potvynį. Bet priešų pulkai ir jų generolai išsigando šios paprastos širdies, nes ji, buvo pilna tikėjimo ir meilės, kuri ir kalnus perkelia, ir jūras sauja išsemia. Su kokiu heroizmu eina į mirtį dabar pilkasis didvyris, jau užsivilkęs partizano milinę. Jis tūkstančiais kartų išbandytas. Jo krūtinė kulkų sugrąžyta, kardais sukapota, kad nutiltų ši pilkoji širdis, bet nėra galybės, kuri įveiktų tos širdies tikėjimą ir meilę.

Abu šie dievyriai, ir kunigaikštis ir artojėlis, veikia ir kovoja, kad apgintų savo tautą, ją išsaugotų ir išvestų į gražesnį rytojų. Grūmėsi su milžiniškomis kliūtimis, savo vidaus jėgą pastatė prieš priešų fizinę jėgą. Jie buvo Dovydai, kurie patiesė Galijotą.

Nepriklausomybės metais, kada kova už tautos egzistenciją buvo baigta, mūsų istorijoje pasirodo jau trečias didvyris. Jis nei kunigikštis, nei artojėlis, jis jau moderninio amžiaus sūnus. Pasinaudojęs šio amžiaus laimėjimais, jis siekia lietuviškąjį genijų iškelti į pasaulio forumą ir Lietuvą visame žemės kamuolyje išgarsinti. Jis yra skynėjas kelių, kuriais turės vėliau eiti mūsų tautos sūnūs ir savo kuryba, savo darbais įsijungti į pasaulio sutartinę. Iki šiol lietuvis gyveno savo namuose, dabar jis pravėrė duris į pasaulį.

O pavargai tu, mano mielas broli, beklajodamas ir bebarstydamas save pasaulio plotuose. Tartum būtum turtuolis — svaidai visa, ką išsinešei iš namų, ką savo gyvenimu nupirko tėvai ir tau patikėjo kaip brangiausį turtą, kad saugotum ir kartų kartoms jį perduotum, kaip jie kad perdavė. Matau, kaip Tavo akyse gęsta gimtosios žemės paveikslas, kaip jos laukuose sužydi svetimos gėlės, kaip nyksta jos miestai, o jų vietoje išauga kitos katedros, ne mūsų širdyse sapnuotos, ne mums statytos. Tu skundiesi, kad jauną Tave išplėšė iš namų ir išmetė klajonėn. Eime, mielas drauge, pažiūrėti tenai. Tegu nors prisiminimuose iškyla, ką kartų kartos kūrė ir saugojo, kas tenai paliko. Eime!

*

Yra pasaulyje pasakos miestas, kur, rodos, gyvena dar karaliai, kur vaikšto karaliūnai ir šventieji, kur pilies bokštuose budi dar sargybos. Ten siaurose gatvėse pirkliai ištiesę savo prekes, ten ginčijasi dailininkai, skulptoriai, amatininkai, meistrai. Ten vartų bokšte pasigirsta trimitas, nuleidžia tiltus ir atidaro vartus. „Karaliui veža paštą“ — kužda žmonės praleisdami paauksuotą karietą.

Karai ir gaisrai naikino šitą miestą, į dulkes gulė generolai, vyskupai, vaivados, bet kiekvieną pavasarį bokštai spindėjo vis tuo pačiu grožiu ir kalbėjo: mes esame išaugę iš Gedimino sapnų, mūsų mūruose gyvena protėvių dvasia, mes slepiame visą tautos praeitį ir esame tvirtesni už laiką.

Į šitą miestą nuvykstame traukiniu. Išlipę dairomės, kur Vilniaus grožis, kur jo gyvas mūsų praeities muziejus? Mus pasitinka paprasta aikštė su savo karveliais, su žibintais ir suskubusių keleivių minia. Palauk, paeikime tik truputį dešinėn. Gatvė lenkiasi, ir prieš mus pasirodo vartai: seni, rodos, apipelyję, ir tokie ramūs, kaip pritinka senatvei. Aukštai juoduoja patrankų angos, bet šiandien jos negrąsios. Ten nebėra tų milžinų pabūklų, kurie griaudėdami siuntė mirtį kiekvienam šio miesto priešui. Arčiau priėję pamatome keistus žvėris, kurie laiko Vytį. Jau daug metų praėjo, nesurašys jų nei stropiausi kronikininkai, nei vienuoliai, kurie suskaito aguonos grūdus, kada kažkokie menininkai įbrėžė šitą Vytį, kad liudytų visiems, visų kraštų žmonėms, jog čia Lietuvos sostinė.

Šituose vartuose nebėra nei sunkių geležim kaustytų durų, nei „adatos skylutės“, pro kurią vakare įleisdavo

ŠTAI IR VILNIUS

PAULIUS

keleivius. Seni tašyti akmenys šliejasi prie sienos ir stebisi plaukiančia minia. Pro šiuos vartus eina piligrimai, kurie kaitriomis vasaros dienomis nugalėjo daugelį mylių, kad aplankytų šio miesto šventąsias vietas, skuba visi turistai, kurie pirmą kartą atvyko į Vilnių, ramiais žingsneliais treplena miesto gyventojai, išėję pasivaikščioti. Praeiname ir mes ir matome — gatvėje suklaupę žmonės. Pakėlę akis aukštyn, ir mes atsiklaupiame. Į mus žvelgia Dievo Motina — Aušros Vartų Marija. Tu daug apie ją žinai, pažįsti tas liūdnas akis, kurios su kažkokia gėla žiūri į savo tautos vaikus. Nors ten sidabrinėse žvakidėse dega žvakės ir iš paauksintų mišiolų kunigai laiko mišias, nors ten nuo aukso ir brangių akmenų raibsta akys, bet liūdesys toks gilus kaip jūra ir neapčiuopiamas, nesuprantamas veržiasi pro šį puošnumą. Gal šiame liūdesyje ir rado save, varguose ir nelaimėse paskendę šio krašto žmonės. Savo rūpestyje jie rado savo Motiną.

Prieš daugelį metų, dar karaliaus Aleksandro laikais, Vilnius apsivedė stora mūro siena, kad į ją atsidaužtų totorių antplūdžiai. Miestas turėjo 5 vartus. Mūsų laikus pasiekė tik šis. Jo brolius dar 19 a. pradžioje sugriovė rusai, kad miesto gyventojams neprimintų praeities.

Senais laikais šituose vartuose vakare sužibėdavo žiburėlis. Žmonės klaikiai į jį pažiūrėdavo ir tolyn skubėdavo. Kartas nuo karto iš ten išlįsdavo žmogaus šešėlis ir nuslinkdavo į smuklę. Ten jis turėjo savo stalą ir savo asotį. Niekas ten nedrįsdavo atsisėsti, nors smuklė ir būtų sausakimšai prigūžėjus. Su baime ir panieka jie žiūrėdavo į prirakintą puodelį ir stalą, ir į šį vienišių. Buvo dar ir kita vieta, kur šis vaiduolis pasirodydavo. Tai miesto aikštė prieš rotušę. Ten ateidavo jis raudonais drabužiais apsirėdęs su dideliu sieksniniu kalaviju ir išdidžiai, aukščiausios valdžios nutarimu, nukirsdavo kokiam neklaužadai galvą. Žmonės traukėsi nuo jo ir kuždėjo: budelis. Taip, kadaise, dabartiniuose Aušros Vartuose, gyveno miesto budelis.

Šis didvyris yra apsireiškęs DARIAUS IR GIRĖNO asmenyse. Perskridami Atlantą, jie visiems parodė, kad ir lietuviai gali taip pat reikštis, kaip ir didelės tautos, kad ir jie gali dalyvauti pasaulio tyrime ir gamtos apvaldyme. Šitame avijacijos amžiuje, kada kas valandą daugybė lėktuvų siuva per Atlantą, atrodo, kad nebūtų prasmės minėti šių dviejų lakūnų. Tačiau jų žygyje yra kažkas daugiau, negu šituose eiliniuose skridimuose. Jie nugalėjo Atlantą dar jo apvaldymo priešaušryje, skrido su tokiu lėktuvu, su kuriuo dabar niekas jau nedrįstų net keletos mylių nuskristi. Be radijo, be roboto, kuris galėtų vairuoti lėktuvą, jie, norėdami išgarsinti Lietuvą, pasileido į aklą erdvę ir Lietuvos palaukėje atmušė sparnelius į sausą eglelę. Šio žygio idealistinis tikslas ir jo patvirtinimas mirtimi ir suteikia jiems didvyrio charakterį. Jeigu jie nebūtų žuvę, vargu mes kasmet juos minėtume. Ta gyvybės auka, sudėta ant tėvynės aukuro tokia tyra širdim, šviečia pro kasdienybės pilkumą ir uždega žmones. Kai jų palaikai ilsėjosi kukliame mauzoliejuje Kauno kapinėse, jų dvasia augo tautoje. Apie juos dainavo liaudis dainas, ir kiekvienas jautė, kad jo pasaulis nepasibaigia su jo parapija, bet tęsiasi į tolimas erdves, kur taip pat gali laisvai reikštis ir šios ūkininkų tautos sūnūs. Jie skrido iš rekordų šalies Amerikos, nauju rekordu norėdami iškelti Lietuvą. Ir dabar, kai išsiblaškome po pasaulį, koks ateis didvyris iš mūsų tarpo. Mes turime kovoti ir už savo tautos išlaisvinimą ir už jos išgarsinimą. Didžiausios galimybės pasireikšti mūsų valios ryžtui. Ir kokiais darbais pasireikš naujasis didvyris, ką jis paaukos Lietuvai ir kaip ją papuoš? — A.V.

Jaunuolis be idealizmo ir kilnių principų, tai gražus rėmas be turiningo paveikslo.
Gyvenimo išmintis

Panaudotas laikas labai greit prabėga, bet tvarka išmokys jį laimėti. Goethe

Atleidimas yra geriausias kerštas. Gyvenimo išmintis

Saugokitės tinginio, kaip kokio maro jūsų kūnui ir sielai.
Karolis Didysis

Kiekviena prarasta valandėlė jaunystėje yra nauja nelaimės proga ateityje. Napoleonas

Jei kas yra geras krikščionis, žinome, kad jis yra pasitikėjimo vertas žmogus.

ANT KALVOS

JURKUS

Kada atsirado šis paveikslas, niekas tiksliai nežino. Krapšto galvas istorikai, rausiasi į popieriaus krūvas ir ten visai pražūva. Vienuoliai tyrinėja savo ordinų kronikas, bet ir ten nieko nesuranda. Karmelitai čia ištraukia su pasididžiavimu seną pageltusį pargamentą. Ten įrašyta data, kad 1626 metais jie perėmė šį paveikslą globoti. Anksčiau šis paveikslas kabojo ant vartų sienos iš miesto pusės. Liūtys ir darganos naikino jį. Paskui jam pastatė virš vartų medinę pastogėlę. Iš ten paveikslas įkopė į didelę garbę ir šlovę. Matė jis daugel tautos sunkių valandų. Jo akivaizdoje 1702 metais lietuviai nuginė švedus nuo miesto, ligoniai kėlės sveiki ir nuliūdę pralinksmėjo. Eina gandas, kad italų dailininkas, dirbęs karaliaus pilyje, šiam paveikslui panaudojo modeliu gražiausią to meto moterį Barborą Radvilaitę. Gi Vilniaus auksakaliai, kurie savo darbais stebino ne vieną pasaulio miestą, savo rankom ir karšta širdimi nukalė jai auksinius aprėdus, papuošė brangakmeniais, o vėliau jai uždėjo vainiką ir padarė šio miesto Karaliene. Keletą kartų stebuklingas paveikslas buvo nešamas per miestą iškilmingose procesijose, kurioms aprašyti reikia geros poeto plunksnos.

Kai mes ten tyloje paskendę klūpom, mūsų kairėje sunkiai atsidūsta vargonai. Jie, išstatę nuogą krūtinę, švokščia senus senus nokturnus, litanijas ir psalmes. Kai jie prityla, sušlama berželis, persisvėręs per vargonus, tartum norėtų pamatyti gatvę, žmones, kurie ateina iš jo plačios tėvynės — vėjuotų laukų. Jis čia vienišas, įspraustas tarp storų mūrų sienų, šlama vakarais, virpa kiekvienu lapeliu, o nuo jų, rodos, krinta ašaros kartu su šių žmonių atodūsiais. O daug nuo šito pilkojo grindinio pakilo maldų aukščiau už smilkalo dūmus, už debesų baltas plunksnas. Baugu čia net koją dėti, rodos, eini gyvom žmonių širdim.

Iš Aušros Vartų gatvės patenkame į miesto aikštę. O kad ji prakalbėtų, daug pasakytų apie didžiuosius hetmonus, generolus, kurie čia rikiavo kariuomenę, apie Napoleoną, kuris čia verkdamas žiūrėjo į savo žūstančią armiją. Čia ir miesto rotušė — puikusis to nuostabaus architekto Stokos Gucevičiaus darbas. Į šią triukšmingą aikštę iš Graikijos jis atnešė pilną ramybės pastatą ir jį pastatė, kad turėtų saulė kuo pasidžiaugti, kad galėtų kiekvienas šio miesto lankytojas stebėtis ta ramybe ir dieviškomis proporcijomis. Ten dabar Dailės Muziejus, bet mes neturime laiko dirstelėti į jo meno turtus, turime praeiti ir tą įdomią šio pastato praeitį ir šv. Kazimiero bažnyčią, prie kurios sustoja kiekvienas meno istorikas, studijuodamas baroką. Mes skubame tolyn, nes tik trumpai valandėlei užklydome į Vilnių.

Einame pro senas grakščias cerkveles. Iš ten girdisi gražūs bosų balsai, ir kvepia smilkalai. Žmonės pasakoja, kad vienoje šių cerkvelių kadaise krikštijo ir Puškiną. Mes patenkame į Vilniaus širdį — į Pilies gatvę. Nesustosime ir prie pašto, kur kadaise buvo galingiausio Lietuvos pono rezidencija. Niekas nė nepagalvoja, verdamas jo sunkias duris, kad čia buvo Radvilų rūmai, kad jo giminė valdė didįjį valstybės anspaudą ir buvo tokia turtinga, kad kiekvienas Europos apsitrynęs miestelėnas žinojo jų vardą ir galvą lenkė jei ne iš pagarbos jiems, jų gudriai politikai, tai prieš aukso aruodus. Generolai, vaivados, valstybės kancleriai, vyskupai, kardinolai buvo šie vyrai, gynė tėvynę nuo jos priešų su savo kariuomene, plėšė apsiaustus seimuose. Rūmų raštininkai kartas nuo

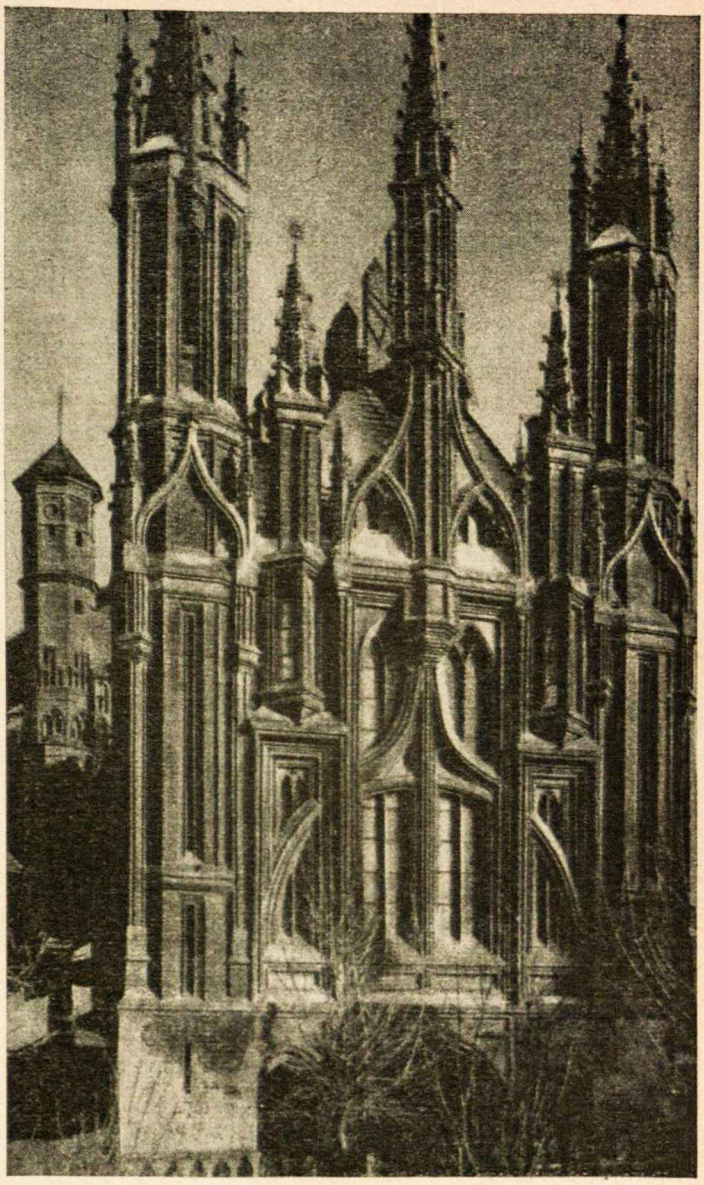

Šv. Onos bažnyčia Vilniuje

karto piešė giminės medį, pridėdami po šakėlę, po lapelį, po naują vardą. Į princų, kunigaikščių ir karalių dvarus ištekėjo jų dukterys, ir sūnūs į Lietuvą parvedė marčių iš visokio pasviečio. Bet vieną kartą šie raštininkai įrašė lapelyje moters vardą ir nuliūdo. Ir veltui drožė jie žąsies plunksnas, veltui jas dažė į rašalą, — giminė pasibaigė. Dabar gali surasti jų herbus, jų didelius darbus, lankydamas Vilniaus bažnyčias, kurių dalį jie savo turtais pastatė, kur jų antkapiai, susenę, suskeldėję ir apdulkėję.

Prieš buvusią Radvilų rezidenciją — dabartinį paštą — stovi grakščiom statulom papuoštas nedidelis namelis. Ten įmūryta lenta, kurią žino kiekvienas lietuvis. Čia 1918 m. vasario 16 d. susirinkę drąsuoliai pasirašė nepriklausomybės aktą. Tuo metu, jei būtų žinoję, ir Vilniaus vežikai būtų nusijuokę iš tų svajonių, iš jų didelių užsimojimų, tačiau žodis tapo kūnu, ir mūsų tautinių švenčių proga ten žydėdavo gėlės.

Atsigręžę matome šv. Jono bažnyčią, savo sunkiu kūnu iškilusią virš visų pastatų ir išsigandusią, kad ji tokia didelė ir aukšta. Tartum susigėdusi, nuogas gotines sienas dangstosi barokiniais papuošalais, pastatėliais, kad būtų grakštesnė ir patrauklesnė. Šalia jos bokštas lyg strėlė šauna į padebesis ir įsismaginęs nori juos perverti. Tarp bažnyčios ir bokšto-vartai. Įeiname ir sustojame nustebę, ar nepaklydome, ar nepatekome į Romos didiko kiemą. Lenktos arkos, vijokliai, saulė,

balandžiai ir, suskilęs į daugelį kolonų, statulų, bažnyčios fasadas. Ne! Mes ne Italijoje, bet Vilniaus universiteto kieme. Kadaise nulipo čia nuo žirgo Steponas Batora, karalius ateivis , kuris mylėjo Lietuvą kaip retas, ir, žvelgdamas į jėzuitų kuklų būrelį, pasirašė šio universiteto įkūrimo aktą. Ir ėjo amžiai, ir jėzuitai mokė Lietuvos didikų vaikus, rengė visokius vaidinimus, ir protestantai grįžo į Katalikų Bažnyčią, ir Akademija plėtėsi ir augo. Šituose rūmuose brendo daugelis mūsų valstybės vyrų, kurie patys nuėjo į kapus, o jų veikalai pasiliko kartų kartom. Einame per tuos puošnius, vienas už kitą gražesnius universiteto kiemus ir skaitome įvairias lentas, kurios skelbia, kad čia kadaise garsus pamokslininkas Skarga šaukė žmonės prie atgailos ir pelenais barstė didikų ir elgetų galvas; čia poetas Serbevijus rašė lotyniškai tokias gražias eiles, kad daugelis jį vertino aukščiau už Horacijų. Belguose ir prancūzuose ėjo poeto raštai laida po laidos, ir žmonės, nematę šio miesto, skaitė gražiausias odes apie kunigaikščius ir karalius, apie žmogaus taurumą ir ištvermingumą. Čia praslenka ir visa istorikų plejada, kuri iš šių rūmų, katedrų skelbė Lietuvą. Nors dažnai jie buvo ateiviai, bet Lietuvai atidavė save. Čia ir Adomo Mickevičiaus širdis pabudo poezijai. Rodos, matai, kaip jis atskuba su savo draugais iš kokios Literatų kavinės, nes jau prasidėjo paskaitos. Lelevelis, Onacevičius, Danilavičius, Jarošević̆ius skaito apie Lietuvą. Dabar Adomą Mickevčių pamatysi tik prie bibliotekos durų, kur, audringoje pozoje atistojęs, šaukia jaunuosius draugus: siekti ten, kur vyzdys nepasiekia, laužti tai, ko protas nepajėgia. Čia Simanas Stanevičia savo odėm šlovino Vilnių, čia Daukantas dėjo pamatus „Būdui“, Valančius brendo dideliems darbams. Įsiklausyk, kaip dunda karietos į Žemaičius. Tai veža naujus raštus, kuriuos skaitys vyskupų Giedraičių ir bajorų dvaruose. Skaitys ilgais rudens vakarais ir patys prie žvakių šviesos, už lango vėjam staugiant, kruopščiai žąsies plunksną brėždami, rašys savo tėvų kalba ir aukštins praeitį. Ak čia, šituose ruiminguose kiemuose, auditorijose, brendo žmonės ryžtui, o vėliau toks Narbutas visą gyvenimą rašys Lietuvos istoriją, taip įsimylės jos praeitį, kad baigęs sulaužys plunksną ir pasakys, apie pavergtą tėvynę daugiau nebegalįs rašyti. Iš čia ir Krašeskis sėmėsi jėgos, kad per savo gyvenimą prirašė 800 tomų. Būtų visą žemę savo raštais nuklojęs, kad tik dar labiau Lietuvos vardą išgarsintų. Mėnesienos naktim čia praėjo ir Čiurlionis, apsvaigęs Vyties ir saulės vizijom. O mūsų laikais, tos pačios meilės praeičiai pagauti, jau tėvų kalba mokėsi nauji studentai, rausėsi bibliotekoje, tyrinėjo meno formas ir nauju drabužiu aprėdė Vilniaus grožį.

Išeiname tylūs iš šių rūmų ir atsiduriame katedros aikštėje. Čia seniau buvo Žemoji pilis, karaliaus rezidencija, vyskupų ir kitų didikų rūmai. Šią miesto citadelę supo upė ir gynybos vartai, bet karai ir laikas viską nušlavė: sugriovė rūmus ir upę užpylė. Prieš mus katedra — rami klasika. Ji lyg gulbė atplaukė iš Akropolio papėdės, kad savo grožiu stebintų šiaurės gyventojus. Tai vėl to paties baudžiauninko — architekto Stokos Gucevičiaus kūrinys. Jei paraustume žemę, tai dar rastume Šventosios Ugnies pelenus, kurią mūsų protėviai kūreno, kurią saugojo vaidilutės. Tai čia garsus Šventaragio slėnis, kur ne kartą aidėjo medžioklių ragai, kur ne kartą kraujas nešė akmenėlius į upę. Bet atėję vienuoliai ir kunigai užgesino ugnį ir įsupo varpus, kuriuos ir dabar tebegirdi, o ano baudžiauninko genijus suteikė katedrai tokias formas, kad net sudrebi prieš jo didybę.

Pro kolonas patenkame į katedrą. Ji vėsi. Mūsų žingsniai aidi, o akys tiesiog vargsta nuo įrašų, nuo lentų, nuo statulų. Vardų vardai, datų datos nuo seniausių laikų atlydi iki šių dienų. Užeiname į šv. Kazimiero koplyčią. Ji katedros dešinėje. Auksas, sidabras ir džiaugsmingai ištryškęs barokas. Prieš šio šventojo palaikus, prieš sidabrinį karsta, kuri neša angelai, drebi kaip grindinio dulkė, nes žinai, kad čia slepiasi jaunystė, kuri surado save, išsivadavo iš pasaulio triukšmo, išsivilko iš karališkų drabužių ir užsidėjo ašutinę, atsisakė sosto ir karūnos, kad pasipuoštų nevystantčių lelijų vainiku ir laimėtų dangaus karalystę. Ir tą auksinė sakykla, ir tas marmuras, kurį suvežė šventojo broliai, ir karalių statulos tokios baukščios prieš šį besišypsantį Mergelės veidą, prieš mirties nugalėjimą. Skuba, sukasi angelai, kopia girlandomis aukštyn, skrenda rojaus paukščiai, tartum norėtų savo turtingumu pralenkti šio šventojo paprastumą. Saulės nušviestu taku ateina maža mergaite. Jos žingsniai tylūs, galvelė papūrusi, rankose gėlės, o blakstienose kabo ašarėlė. Ji nukris, kai dės gėles prie šio šventojo kojų, bet mes eime, juk sunku mūsų menkystei stovėti prieš šią didybę.

Paliekame ir karalių kapus po katedra, ir turtingą zakristiją — muziejų, ir išėję į gatvę, patraukiame į Antakalnį. Pro Pacų ir Sapiegų rūmus praėję, atsistojame prieš kitą Vilniaus stebuklą — šv. Petro ir Povilo bažnyčią. Ją pastatė Pacas, Lietuvos kancleris, turtuolis. Šis vyras, siekdamas visiško nusižeminimo, liepė save kaip vergą palaidoti po bažnyčios slenksčiu, kad kiekvienas mindžiotų, neleido nei savo herbo, nei lentos įmūryti, kad kartų kartos žinotų jo pastangas ir atsidavimą menui. Savo vardui įamžinti jis rado gražesnį būdą. Jis bažnyčios fasade įrašė: „Regina Pacis funda nos in Pace“. Gudrus buvo šis nusidėjėlis ir latras, kaip jis save vadino: iš didelio kuklumo prie Dangaus Karalienės pririkiavo ir savo vardą.

Įeiname vidun, ir čia plunksna krinta iš rankų. Argi išsakysi gražiausį Lietuvos baroko žiedą, ta „magnum theatrum“ — pasaulio sceną, kur Dievas žiūrovas, o aplink sutelkta visa gyvenimo pilnybė, visas tikrovės įvairumas?! Koplyčių koplyčios, statulų statulos, šventieji ir prakeiktieji, angelai ir velniai, grubi senatvė ir žaisminga jaunatvė, ir Vilniaus prakyvietės su savo vaidais, ir sodai rado čia sau vietos. Apie tris tūkstančius skulptūrų sutelkė menininkai, kad pavaizduotų pasaulio turtingumą ir Dievo gerumą. Kiekviename sprindyje prasiskleidžia vis kitoks lapelis, kitoks ornamentas ar veidas, su tokia ramia šypsena, su saulės pripildytom duobelėm skruostuose.

Pasiekę didįjį altorių nustembame — nebaigta. Šis didikas, pradėjęs nuo durų šį milžinišką kūrinį, priėjęs prie svarbiausios dalies — prezbiterijos, išsikvėpė ir suklupo.

Grįžtame vėl į miestą. Ten, prie Vilnelės, kurios vanduo toks perregimai skaistus, svajoja kiti gražiausi Vilniaus sapnai — šv. Onos ir Bernardinų bažnyčios. Abi senos, net pageltę iš senumo, ir abi tokios savitos, tačiau kaip seserys, viena prie kitos prisiglaudusios. Šv. Ona žaidžia linijomis, skamba kaip muzika ir kyla šimtais bokštelių aukštyn. Čia ne Kölno Domas, kuris savo plotu būtų užgriozdinęs miestą, čia Vilniaus gotika, žaisminga, skambi ir daugiau miniatūriška, negu didinga. Joje meistrai panaudojo 300 skirtingų plytų, kol išgavo šią harmoniją ir linijų žaismą. Kiekvienas yra sužavėtas šio fasado elegancija, jo grakštumu ir proporcingumu, net ir Napoleonas norėjo šią bažnyčią ant delno parsinešti į Paryžių. Tačiau šios bažnyčios tik fasadas baigtas. Veltui norėtumi įsiveržti vidun, kad ten naujos gotikos formos prasambėtų. Ji paprastai uždaryta. Sargai, kurie geriau nei istorikai žino viską apie šį pastatą, paslepia raktus, nes viduje nieko nėra — tik nuogas sienos. Menininkai, peržengę visas ribas ir nugalėję medžiagą, nebedrįso eiti į vidų, kur Švenčiausiojo akivaizdoje būtų stingusi jų fantazija. Jie susirinko savo įrankius ir amžinai nuėjo.

Šalia šv. Onos stovi Bernardinų bažnyčia — ankstyvasis gotikas, kuris po savo stogu yra sutelkęs taip pat nemaža meno turtų. Saulėje skamba kolonos, ir mirga voratinkliniai skliautai. Antkapiai, seni seni paveikslai, suolai, kur vienuoliai kadaise giedojo nokturnus, ir ilgas, iš senumo pajuodusiais paveikslais papuoštas koridorius. Eini juo ir jauti viduramžius, jauti tuos brolius dailininkus, kurie, kalbėdami šventas maldas ir atsiklaupę, vaizdavo savo ordino šventuosius, kurie alpo, piešdami Kristaus kančią. Ir iš kuklumo ir meilės Tam, Kuris juos stiprino, jie niekur neįbrėžė nei savo vardo, nei metų. Juk Viešpaties soduose laikas neturi reikšmės, ten ir vardai nereikalingi. Kaip brolių žingsniai nutilo koridoriuose metai, pilni pasnikų ir maldų ir novenų, o jų darbai čia keistu ilgesiu kalba į mus. Gyveno, ir kentėjo ir slapta žvelgė pro langus į praeinančius mergaičių pulkus. Ir mylėjo šie menininkai, negi be meilės toms mergaitėms būtų palikę spalvose tą keistą ilgesį. Tačiau apie šitą meilę ir nemigą, kai mėnesienoje teškenosi Vilnelė, niekas nežino. Viską paslėpė šie mūrai, šios sienos ir paveikslai.

Išeiname į gatvę. Jau saulė leidžiasi, jau mūsų kelionė baigiasi. Jau skamba varpai, iš bažnyčių pasigirsta mišparų psalmės, tokios ilgesingos ir gūdžios. Dar daug vietelių reikėtų mums lankyti, užsukti į aukštąją pilį, paliesti tuos senus akmenis, kurie gerai prisimena Vytautą, į sodus, kur taip ramu, į senas senas bažnyčias, rūmus, kur kiekvienoje pėdoje rasi gyvą mūsų praeities liudininką, kur pats pajusi ir įsitikinsi, kad čia nuo neatmenamų amžių mūsų tėvų tėvai dėjo plytą po plytos, kartu įmūrydami ir savo širdies dalį, kol sukūrė miesto harmoniją, kol į šį gražų indą supylė dieviškąjį savo pradą, bet jau vakaras, o mes tik svečiai, trumpai valandėlei čia užklydę. Kai Vilniaus varpų balsas vėl parves namo, tada kiekvieną šio miesto pėdą atgaivinsime savyje ir papuošime naujais veikalais, kaip puošė jį protėvių kartų kartos.

Mergaitės galvutė šv. Petro ir Pivilo bažnyčioje

REZOLIUCIJOS

Suvažiavimas[1]), išklausęs eilės paskaitų ir apsvarstęs aktualius veikimo klausimus, nutarė:

1. Turint prieš akis intensyviai vykstančią lietuvių tremtinių emigraciją, paliečiančią lygiai ir studentus ateitininkus, įgalioti SAS Centro Valdybą rūpintis atatinkamų Sąjungos ir jos padalinių atkūrimu naujose emigracijos šalyse, kad studentų ateitininkų veikimas išliktų visados gyvas.

2. Įpareigoti narius daugiau rūpintis savo ideologiniu sąmoninimusi ir asmenybės ugdymu ateitininkų ideologijos pagrindais.

3. Emigruojantieji Sąjungos nariai turi rūpintis lietuvybės palaikymu ne tik savyje, bet ir kitų tautiečių tarpe, išsaugojant tėvų kalbą, papročius ir šeimos tradicijas naujoj aplinkumoj, nuolat atmenant, kad geriausia tautiškumo saugotoja yra bažnyčia.

4. Emigruojančių Sąjungos narių pareiga yra naujose emigracijos šalyse dalyvauti tautinių ir katalikiškų organizacijų veikime, o kur jų nėra, stengtis jas įkurti.

5. Emigruojantieji Sąjungos nariai, dar nebaigę studijų, turi dėti visas pastangas naujuose kraštuose jas tęsti ir baigti, bendrai išlaikyti savo akademinio išsilavinimo lygį ir naujose sunkiose sąlygose.

6. „Ateitį“ laikyti visų ateitininkų (sendraugių, studentų ir moksleivių) žurnalu; suvažiavimas įpareigoja SAS Centro Valdybą bei studentų ateitininkų vienetus materialiai bei moraliai remti žurnalo leidimą; ragina studentus ateitininkus aktyviai „Ateityje“ bendradarbiauti ir ją platini. Suvažiavimas pageidavo iš SAS Centro Valdybos pagal galimybes leisti kiek galint daugiau literatūros ideologiniais klausimais.

7. Suvažiavimas, apsvarstęs ateitininkų, nežiūrint kur jie bebūtų, tarpusavio ryšių klausimą, įpareigoja visus ateitininkus, ateininkiškus vienetus ir centro valdybą palaikyti kuo glaudesnį asmeninį ir organizacinį ryšį. Suvažiavimas įpareigoja studentų at-kų vienetus įtraukti ateitininkus abiturientus į aktyvų studentų at-kų darbą.

Mokslus baigę arba nutraukę studijas studentai at-kai įpareigojami aktingai įsijungti į at-kų sendraugių veiklą. Atsidūrus krašte, kur nėra veikiančių ateitininkiškų vienetų, studentai at-kai tuoj imasi iniciatyvos tokius vienetus sukurti.

8. SAS suvažiavimas, nutarė, kad studentas at-kas, sukūręs tautiniu požiūriu mišrią šeimą, yra laikomas nusižengęs SAS statuto 22 str. (Narys arba kandidatas gali būti pašalinamas: a) jei jis prasilenkia su at-ko ideologijos principais ar organizacijos garbe). Visi SAS ribose veikią vienetai (korporacijos, draugovės ir pan.) yra įpareigojami tokius narius šalinti iš at-kų tarpo. Nukentėjęs gali skųstis Federacijos Garbės Teismui, kurio sprendimas yra galutinis.

9. SAS suvažiavimas pageidauja C. L. Studentų Atstovybę artimiausioj ateity sušaukti visuotinį studentų suvažiavimą arba plebiscitiniu keliu įvykdyti naujus rinkimus.

10. Suvažiavimas, išklausęs Centro Valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimų, užgiria C. Valdybos darbą, reiškia jai padėką, kartu atkreipdamas būsimos C. Valdybos dėmesį į studento at-ko ideologinio lygmens aktingesnį kėlimą.

---

[1]). Studentų Ateitininkų Sąjungos visuotinis atstovų suvažiavimas įvyko 1949 m. vasario mėn. Garmisch-Partenkirchen.

Mūsų JAUNIESIEMS

KATĖS IR ŠUNYS (PASAKĖČIA)

Katės ir šunys kartą susirinko į kongresą. Viename posėdyje jie norėjo nuspręsti, kiek yra devyniolika.

— Devyniolika yra ne kas kita, kaip aštuoniolika ir vienas, — tarė kačių vyriausia kalbėtoja.

— Tai ne tiesa! sušuko šunų kalbėtojas, — devyniolika yra ne kas kita, kaip dvidešimt be vieno!

— Klaidingai! — kniaukė katės chorų. Tada prasidėjo baisus kivirčas, kuris greit išsigimė į visuotinas muštynes. Viena pusė koliojo kitą visais galimais keiksmažodžiais, kaip „pelių ėdikas“, „seilių varvintojas“. Po to ėjo dantys ir nagai į darbą. Greitai mūšio lauką apdengė plaukų kuokštai, ausų ir uodegų galai.

Jiems taip kivirčijantis, kiek pagaliau bus devyniolika, priėjo dvi protingos ožkos. Jos stebėjo kovą ir teiravosi apie kivirčo priežastį.

Pagaliau viena tarė antrai:

— Bet pagrinde abi partijos tvirtina grynai tą patį. Abejos sako teisybę.

— Mano mieloji, sumekeno antroji, kuri buvo dar gudresnė, — ne apie teisybę eina čia reikalas, bet apie tai, kas teisus.

Iš „Katholischer Digest“ vertė V. Vaitkevičius.

KAIP SENELIS KARALIENĘ PRAJUOKINO

(Pasaka)

Gyveno senelis. Jis turėjo pasisėjęs avižų. Į tas avižas priprato kiškis. Mato senelis, kad kiškis baigia jam avižas graužti. Neiškentęs pasiima nedidelį maišelį ir išeina į lauką kiškio gaudyti.

Atbėga į avižas kiškis. Senelis pradeda jį vyti. Veja veja ir įveja į krūmus. Čia senelis paklysta. Eina jis krūmais ir galvoja, kaip galėtų pareiti namo. Netoli išgirsta velėjant. Prieina tvenkinį. Žiūri — dvi kultuvytės viena prieš kitą tekš-tekš velėja. Pasiima jas senelis ir eina toliau.

Paėjęs kiek kelio, išgirsta lojant. Apsidžiaugia senelis, nes manė, kad ras kaimą, kur galės pasiklausti savo namų. Bet vietoj kaimo jis pamatė nuostabų dalyką: dvi šuniukų, galvytės, sudėtos viena prieš kitą, loja am-am! Pasiima šias galvytes į maišelį ir eina toliau.

Po kiek laiko senelis išgirsta grojant ir šokant. Tačiau jis užeina — baravykas groja, o lepšiukai su voveruškomis šoka. Pasiėmęs į savo maišelį muzikontą su šokėjais, senelis eina toliau.

Pagaliau prieina dvarą, kur buvo tylu ir liūdna: nei šunys lojo, nei gaidžiai giedojo. Senelis paklausė, ko dvaras taip liūdi. Tarnai jam atsakė, kad karalienė labai supyko ir kuris laikas nesijuokia. Senelis nuėjo pas karalių ir pasisiūlė prajuokinti karalienę.

— Visi mano karalystės išminčiai jos neprajuokino, tai tu, seneli, nė nebandyk, — pasakė karalius.

Bet senelis tikino karalių, kad jis karalienę tikrai prajuokinsiąs. Karalius sutiko. Jis nuvedė senelį į karalienės kambarį ir stebėjo, kaip jis ją prajuokins.

Senelis paėmė dvi kėdes, ant vienos pats atsisėdo, o kant kitos padėjo iš maišelio kultuvytes. Kultuvytės pradėjo tekšenti, bet karalienė nesijuokė. Tada senelis išėmė šuniukų galvytes, kurios pradėjo loti. Karalienė truputį pralinksmėjo. Bet kai jis ant kėdės padėjo muzikantą baravyką ir šokėjus lepšiukus su voveruškomis, karalienė ėmė balsu juoktis. Pralinksmėjo ir visas dvaras. Karalius senelį gausiai apdovanojo ir paliko jį savo dvare gyventi.

aš pats

PANEMUNĖS OŽKUTĖ

Be daugelio daiktų,
kurių taip neseniai dar netekau,
tavęs, meili ožkute, čia pasigedau.

Negaila man gėrybių netektų,
negaila turtų paliktų,
tik gaila man jaunatvės ištremtos
ir tos gyvybės nekaltos,
kuri kentėjo, kenčia ir kentės,
kol savo kojos ant gimtosios žemės nepadės...

Tekėjo skaidrus Nemunas, ir jo krantai žaliavo,
lazdyne gegužė kukavo,
bangelėse laivelis tyliai supos,
karklyne pažemiais ciepsėjo karaliukas.
Tenai tave ganiau, ožkyte,
lenkiau tau gluosnį ir žilvytį,
linksmai dainelę niūniavau
ir džiaugsmo kupinas buvau.

O kur dabar tos panemunės žalios?
Jų neatstos man svetimosios šalys,
nors auksu jos žibėtų
ir deimantais žėrėtų.

O kur ir tu, meili ožkute? Kur dingai?
Keno karklynus ir šlaitus lankai?
Nes juk abudu buvome palikę tėviškės laukus,
ir tau, ir man rytojus artinos baugus.
O pakeliui ir prasiradome ant vieškelio klaikaus...

Dabar be paliovos prašau Dangaus:
grąžink mums tėviškę, grąžink namus,
parvesk į gimtą šalį mus!

Lekutis

EI, ZUIKUTI!

Ei, zuikuti žvairakuti,
kur lakstai?
Ve, medžiotojas ateina —
ar matai?

Šautuvas jo ilgas ilgas —
pui! pasieks.
Jo skalikas greitas greitas —
kapt! pagriebs.

Lįsk į krūmą, šok į griovį
ir pradink.
Tavo kvapo tenelieka
čia aplink!

Lekutis

Sportas

REKORDAI, REKORDAI...

Rašo J. Pabedinskas, Madridas, Ispanija

Pavasarį prasidėjęs Europos lengvosios atletikos sezonas šiuo metu jau spėjo įpusėti, todėl su susidomėjimu sekame ir vertiname įvairių sporto šakų pasekmes. Kad būtų geriau susivokti ir stebėti, geriausių atletų pastangas šiais metais sumušti rekordus, pažvelkime į iki 1948 metų atsiektus laimėjimus.

Neseniai IAAF (tarptautinė atletų sąjunga) pripažino net 7 naujus ar sulygintus pasaulinius rekordus, atsiektus 1948 metų bėgyje. Tas visas pasekmes būtų sunku tiksliai įvertinti ir nustatyti, kuri iš jų yra svarbiausia, bet naujasis amerikiečio Charles Fonville rekordas rutulio stūmime tuojau atkreipia mūsų dėmesį, nes šis, visai normalaus sudėjimo ir ūgio negras pasiekė 17,685 m. ir sumušė savo tautiečio milžino Jack Torrance pasekmę 285 milimetrų skirtumu, kas kai kurių sporto žinovų buvo laikoma kaip neįmanoma.

Nemažiau svarbus yra ir panamiečio Lloyd La Beach pasiektas laikas 200 metrų nuotolyje. Atrodė, kad Jesse Owens, to negro, kuris po Berlyno olimpijados kažkur vargingai leido dienas ir dar kažkada, lažybų metu, buvo pralenkęs lenktyninį žirgą, greitis nebus sumuštas. Bet mūsų suminėtasis panamietis pasirodė greitsnis už patį Owensą ir 200 metrų nubėgo per 20" $^{2}/_{10}$, o šimtą metrų per tokį pat laiko tarpą, kaip ir Jesse t. y. per 10" $^{2}/_{10}$.

Toliau seka Jamaicos atstovas Herbert Mac Kenley su 400 m. rekordu. Londono olimpijadoje tiek pats Mac Kenley, tiek ir publika buvo įsitikinę, jog jis gaus aukso medalį, bet dideliam visų nustebimui Herberto tautietis Arthur Wint po kietos kovos laimi tas varžybas ir tampa apdovanotas, o puikaus rekordo savininkas turi pasitenkinti antrąja vieta.

Gana svarbų laimėjimą išsikovojo amerikietis negras Harrison Dillar 110 metrų su klūtimis nuotolyje. Jis šioje distancijoje yra skaitomas geriausiu specialistu, nors šioje šakoje turi stiprių konkurentų iš savo tautiečių tarpo. Londono olimpijadoje Dillar turėjo bėgti 100 metrų, nes kliūtims užteko baltųjų, kurie buvo įsitikinę, kad laimės, todėl juoduko čia nebereikėjo ir jį patvarkė rungtis su tokiais žymiais sprinteriais kaip La Beach, Mac Donald Bailey ir kt.

Naujus rekordus pasiekė ir italas Adolfo Consolini disko ir vengras Emerick Nemeth kūjo metime. Consolini su 55,33 m. nėra tikras, kad jo rekordas išsilaikys ilgai nesumuštas, nes tautietis Tossi po olimpijados neoficialiai pasiekė 54,80 m. Nemeth, nusviesdamas kūjį 59,02 m., yra vienintėlis už geležinės uždangos, kuris turi pasaulinį rekordą iš svarbesniųjų sričių lengvojoje atletikoje.

Toliau seka bėgikai: belgas Gaston Reiff, netikėtai Londone laimėjęs 5000 m. prieš atkakluįį čeką Zatopek, Rune Gustavson ir Marcel Hansenne, kuriam baisiai nenusisekė Londono olimpijadoje. Paskutinieji — švedas ir prancūzas nubėgo 1000 m. per vienodą laiko tarpą — 2' 21" $^{4}/_{10}$.

Kaip matome, vis tolyn, vis greityn, vis aukštyn ir nenoromis kyla klausimas; kada žmogaus fizinės jėgos pasieks ribą ir jos nebeperžengs. Kas žino, kaip dar bus, o tuo tarpu galime dar laukti naujų rekordų.

MINTI MIKLINK

c

Vert. 4 t.

Vienas žmogus savo draugui davė išspręst tokį uždavinį: aš esu dabar 3 kartus senesnis už savo sūnų ir 9 kartus senesnis už savo dukterį. Kai aš sulauksiu 48 metų, būsiu dvigubai senesnis už savo sūnų ir 3 kartus senesnis už dukterį.

Kiek aš turiu metų ir kiek metų turi mano vaikai?

Vert. 4 t.

Perstatykite raides taip, kad sudarytumėte Lietuvos miestų pavadinimus. Teisingai išsprendus, iš pirmųjų raidžių turi susidaryti dar vienas miesto pavadinimas.

1. a, a, č, i, i, y, n, k, š.
2. a, i, k, l, n, u, v.
3. a, a, i, i, y, k, l.
4. a, a, ė, g, r, t, u.
5. e, ė, g, k, m, r, u.
6. a, a, a, i, l, n, s, t.

ŠARADA

Vert. 3 t.

Plėšrus vandens gyventojas esu,
Žuvytėm tik save aš maitinu.
Jei dvi raides iš vidurio nubrauksi,
Į garsią pilį trauksi.
Jei dar viena pradžioj tau nepatiktų,
Bloga mūs ypatybė liktų.

IŠ UŽRAŠŲ KNYGELĖS

c

Plumpt, kaip į vandenį...

„Išleidome, apraudojome, viso geriausio palinkėjome, — pasakoja viena klasės draugė kitai per lotynų kalbos pamoką, — o ji — nė žodžio. Pusė metų praėjo — jokios žinelės, jokio laiško. O jau gi išvažiuodama tai tik „parašysiu, viską aprašysiu tuč tuojau". Na, ir daryk tu su ja ką nedariurs".

Ar ne teisybė?

Išleidome aibes narių visos trys sąjungos į visą platųjį svietelį. Moksleiviai dūmė į užjūrius vienas paskui kitą — kuopų valdybos nebespėjo atsisveikinimo susirinkimų šaukti ir dovanas prisiminimui dalinti. Daug graudžių prakalbų pasakyta, daug linkėjimų išdėstyta, viena kita ašarėlė nuvarvinta... Na, bet vis tikėtasi: nuvažiuos, susiras daugiau, susiorganizuos, parašys, kaip einasi. Mes čia savo ruožtu tuoj spaudą į pakietukus suvyniosim, tvirtą, galingą lietuvišką žodį jiems pasiųsim, na ir išsilaikys kaip nors mūsų žmonės.

Tiesa, didelė dalis neapvylė taip čia likusių, taip ir anapus esančių: organizuojasi, rašo; jei ne perkūnu iš anapus tranko, tai nors pašilio aidu atsiliepia — vis žinią duoda: esu, dirbu, kovoju — padėkit kuo galit!

O kur kita dalis? Apie juos vienas moksleivių kuopos valdybos narys taip ir pasakė: „Plumpt, kaip į vandenį... Dar kuopoj šį — tą padarydavo, ypač jei vakarėlį surengti reikia, bet mes manėme, kad ir anapus jis bus dūšia ir kūnu su mumis..."

Tai va, kad nori, — siųsk, „Ateities" redaktoriau, savo margus laiškelius į visą svietą, — bet manęs tai nė slaptoji policija neras. Taip įlindau, kad tu, ir baisiausiai norėdamas, man savo „Ateities" neprisiųsi!

Vienok baisiai apsivilsite „slapukai" — dar metai kiti, ir prireiks dūšiai peno — negelbės nei „geros sąlygos". O kai dūšia ims savo reikalauti — tai, brolyti, nei su doleriais jos nepašersi. Tik klausimas, ar tada begalėsi gauti „Ateitį" ir prie idėjos draugų prisišlieti, jeigu dabar, palyginti dar geroms sąlygoms esant, vien iš menko apsileidimo nuo jų atitrūkai?...

Ir šitoje vietoje autorius deda tašką, idant susimąstytume... Plunksnaitis.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

NEVEIKIAMŲJŲ DALYVIŲ VARTOSENA

L. DAMBRIŪNAS

a) **Dalyviai sudėtinėse veiksmažodžių lytyse** (veiksmažodinė reikšmė).

Patys neveikiamieji dalyviai (dirbamas, dirbtas, dirbsimas) reiškia daikto ypatybe, gaunamą iš kito daikto veiksmo. Su veiksmažodžio būti lytimis jie sudaro sudėtines veiksmažodžio lytis, vadinamąjį pasyvą. Tuo būdu veikiamosios rūšies lytims baru, bariau, barsiu atitinka neveikiamosios rūšies lytys esu baramas, buvau baramas ir būsiu baramas, o sudėtinėms veikiamosios rūšies lytims esu bareš, buvau bareš ir būsiu bareš (lietuviškas perfectum, plusquamperfectum ir futurum II activi) atitinka sudėtinės neveik. rūšies lytys esu bartas, buvau bartas ir būsiu bartas (lietuviškas perfectum, plusquamperfectum ir futurum II passivi). Visai panašiai šie trys sudėtiniai laikai padaromi ir lotynų kalboje. Palyginkime dar mūsų pasyvines formas su anglų ir vokiečių kalbos pasyvinėmis formomis. Pasyvinėse sudėtinėse lytyse tegali būti vartojami neveikiamieji dalyviai, padaryti tik iš galiniuotinių veiksmažodžių; iš negaliniuotinių veiksmažodžių (negalinčių turėti galininko papildinio) čia dalyviai negali būti vartojami, pvz. negalima sakyi esu einamas, buvau miegamas, būsiu miegotas ir p.

b) **Būdvardinė dalyvių vartosena** (būdvardinė reikšmė).

Kaip veikiamieji, taip ir neveikiamieji dalyviai gali būti vartojami ir būdvardiškai. Sakinyje jie gali eiti pažyminiu. Šiuo atveju jie daugiau ar mažiau netenka pasyvinės veiksmažodinės reikšmės ir vartojami panašiai kaip būdvardžiai. Šie dalyviai vartojami tiek iš galiniuotinių, tiek iš negaliniuotinių veiksmažodžių. Dėl to nors ir negalima pasakyti esu miegamas, esu einamas, bet sakoma miegamasis kambarys, einamieji reikalai ir p. Štai daugiau tos rūšies būdvardinių dalyvių: rašomasis stalas (ant kurio rašoma), valgomasis šaukštas (kuriuo valgoma), siuvamasis žiedas (kuriuo siuvama), gyvenamasis namas (kuriame gyvenama), gimtoji diena (kurią kas gimė), mirštamoji nuodėmė (per kurią mirštama), rašomasis darbas (darbas atliktas rašymu) ir k. Čia būna kartais ir nesusipratimų. Kai kam atrodo, kad čia šie dalyviai vartojami netaisyklingai. Kaip, sako, galima sakyti valgomasis šaukštas, kai to šaukšto juk niekas nevalgo? Bet toks paklausėjas turi galvoj šio dalyvio tik pasyvinę (veiksmažodinę) reikšmę ir visai užmiršta jo būdvardinę reikšmę. O šie būdvardiški dalyviai vartojami mūsų gyvojoje kalboje tiek pat plačiai, kaip ir pasyvinės reikšmės dalyviai. Nieko tad nuostabaus, jei tesakoma siuvamoji, kuliamoji mašina, nors tos mašinos nėra nei siuvamos, nei kuliamos, bet pačios siuva ir kulia. Linų minamoji mašina nėra tai mašina, kurią linai mina, bet mašina linams minti. Tiesa, kartais tokiuose posakiuose gali būti ir neaiškumo. Tada, žinoma, galima tą pačią mintį pasakyti ir be neveikiamojo dalyvio. Sakiniai: jie rašo visuomenės kiršinamus straipsnius ir... visuomenę kiršinančius straipsnius yra vienareikšmiai. Šis pastarasis sakinys šiandie jau dažniau vartojamas.

Pažymėtina dar, kad esamojo laiko neveikiamieji dalyviai turi dar vieną specifinę reikšmę, būtent galimybės reikšmę. Pvz. šitas vanduo yra geriamas (= šį vandenį galima gerti), nepanešama našta (= našta, kurios negalima panešti), rugiai jau pjaunami (= kuriuos jau galima, reikia pjauti), nepamainomas darbininkas (= kurio negalima pakeisti kitu) ir p.

c) **Neveikiamieji dalyviai išskirtinėse dalyvinėse grupėse.**

Čia jie panašiai vartojami, kaip ir veikiamieji dalyvia, pvz. už miškų tęsėsi puikios žmonių pievos, lankomis vadinamos; tik smėlio grūdeliai ritosi pro šalį, vėjo papučiami; greta yra antras kalnas, aiškai žmonių rankomis lygintas ir kastas; tariausi esąs Amerikos tyrlaukių gyventojas, Kuperio aprašytas.

Šias dalyvines grupes visuoment galima pakeisti šalutiniais sakiniais. Kartais tokie dalyviai eina ir paprasta sakinio dalimi, kurie taip pat atstoja visą šalutinį sakinį, pvz. paleistas (= kai buvau paleistas), skriejau be atžvalgos; ugnis dega ir nekurstoma (nors ir nekurstoma).

d) **Niekatroji neveikiamųjų dalyvių giminė.**

Būdinga mūsų kalbai yra šių dalyvių vartosena, kurią gražiai parodo Baranausko dvieilis:

Senų miškai mylėta, tūlon giesmėn dėta:
Mūsų tėvelių visos tos giesmės mokėta.

Arba: Rimšienės dantingos besama. Mat ir jo turima arklys. Čia vagies būta ir k.

Nors šie sakiniai yra gimininigi pasyviniams sakiniams (žr. šio strp. a), bet kartais to pasyviškumo visai nebežymu, nes negalim pasakyti, kad veiksnys yra kito daikto veikiamas, pvz. čia vagies būta.

Čia šie niekatrosios giminės nev. dalyviai dažniausiai vartojami, kai norima pasakyti kas netikėta, kas neseniai paaiškėjo, pasirodė. Ši jų vartosena panaši kiek į veikiamųjų dalyvių vartoseną, kuriais irgi galima pasakyti netikėtą veiksmą ar stovį. Taigi Rimšienės dantingos besama reiškia tą pat, ką ir Rimšienė dantinga besanti.

SKAITYTOJAI RAŠO...

VIS TOS SMULKMENOS

Jau kuris laikas vėl mūsų tarpe ima smarkiau plisti vienas nepageidaujamas reiškinys — pavardžių ir vardų iškraipymas ar net pakeitimas.

1944—1945 metais buvome susirgę manija rašyti pavardes vokiškom raidėm. Tada jau rašėm Kelpscha, Schmickus, Tchinckus ir t. t. Vėliau buvome nusikratę šia manija. Šiandien su emigracija į svetimus kraštus vėl pradėjo šis reiškinys dažnėti. Dažnai tai priklauso nuo valdininkų, kurie stengiasi parodyti savo uolumą ir mūsų pavardes rašyti anų kraštų pavyzdžiu. Tačiau ir mes patys perdaug greit vaikomės madas. Išemigruoja, sakysim, Birutė Sirutytė, tik nuvykus rašo laišką, ir siuntėjas: Miss Ruth Sirutis. Nusivežame vaikus lietuviškais vardais: Vytautas, Kęstutis, bet tenykščiams sunku ištarti, tai ir vadiname John, Carl ar kitaip. Jei jau teks krikštyti ateity, tai tikrai neparinksime lietuviškų ar tautiškų vardų — kaipgi ten ištars mūsų Kazimierą, Birutę ar kitą vardą.

Jau šiandien pat žiūrėkime, kad mūsų vardai ir pavardės būtų teisingai įrašoma į dokumentus. Iš pradžių gal valdininkai kiek pasiraukys, bet vėliau pripras ir visada parašys, o jei nežinos kaip, tai paduos lapelį ir paprašys patiems užrašyti.

Tai yra smulkmena, bet juk iš smulkmenų susideda ir visas gyvenimas. Pranas Platvagys

KREIVOS ŠYPSENOS

KORESPONDENCIJOS IŠ MARGOJO PASAULIO

Kad taip viską sužinojus,
Kur ir kaip mūsiškiams klojas,
„Kreivos šypsenos“ į svietą
Siunčia žmogų niekuo dėtą,
Kad, jis viską apžiūrėjęs
Ir kampus iššniukštinėjęs, —
Platų raportą mums duotų,
Kaip profesorius su šluota,
Užsimerkęs gatvę šluoja,
Kaip miškuos meškas pakloja,
Kaip šešėlyje banano
Studentėliai ožkas gano,
Kaip bičiulia sau valiutą
Nuogom rankom skuste skuta.
Todėl kviečiam jauną, seną,
(Nesvarbu, kur jis gyvena),
Sekti viską ir skaityti,
O perskaičius — permąstyt...

ANGLIJA

Šitas kraštas nėra blogas,
Tiktai baisiai siaučia slogos.
Mūsų broliai ten nuvyko
Ir su škotais susipyko;
Škotai ten tokie malonūs,
Nori jiems užmaut sijonus.
Sako, mes ir jūs — tai viena,
Ir nešiokit taip kasdieną!
Štai kodėl, iš ten kas gali,
Savo kojom duoda valią,
Ir iš anglų karalystės
Dumia per visas grafystes.

AUSTRALIJA

Ot, tai kraštas! Ot, tai žemė!
(Kas važiuoja, visi v...)
Jei uždirbt gerai tik nori,
Ir savijauta padori —
Gali eiti mušt gyvačių
Ir vaidint tokį „malačių“, —
Kurs nė mirti nesibijo!
Ot, tai žemė, karalija!

BRAZILIJA

Toj Brazilijoj nuo seno
Mūsų broliai jau gyveno,
Palapines pasistatę,
Uodams krūtines atstatę.
Jei kur padarai skandalą,
Išvertei pietus į balą,
Tai jau nėra ten taip bloga:
Nes pabėgt gana patogu,
Vietos daug — tik nešk kudašių!
Nekainuoja tai nė gražio,
O pampase priešais saulę
Gali naują ruošt apgaulę,
Arba negrų kurti miestą
Ir iš palmių dirbti sviestą.
Gi mulatai juodaodžiai
Ten arielką geria godžiai;
Ir jei jiems tik duosi valią,
Tai išrinks tave karalium:
Vainikuos, iškels net puotą,
O po to — išvys su šluota...

ČILĖ

Kraštas — tartum šuns liežuvis;
Tam riestai, kas ten pakliuvęs!
Prasilenkti nėra vietos,
Vien tik uolos stačios, kietos.
Daug kondorų ir žuvėdrų,
(Dar gerai, kad nėr žmogėdrų!)
Žmonės vaikšto palei jūrą,
Nes kalnuose kepa skūra.
Jei pakyla kartais vėtra,
Taip ir užpila salietra.

ITALIJA

Romoj — ten daug studijuoja.
(Teologai prakaituoja...)
Apelsinų prisivalgę,
Stveria aštrią mokslo dalgę.
Viloj Casalmonferato
Jie barzdas ties knygom krato
Ir lotyniškai tik šneka,
(Išmintis čia litrais teka),
O per radijušą Rymo
Linki Jums pasisekimo!

JAV

Ką čia jau ir bekalbėti!
Net baisu rašyt pradėti!
Ten toks kraštas, mieli broliai,
Kaip nematėm dar lig šioliai.
Ten nėr gatvės - vien tik „strytas“
(Ir mergaitės ten dažytos...)
Ten, jei kas neturi „caro“,
Ima pats ir pasidaro,
Nes be „caro“ ir be „hauzo“
Esi vietoj „mikimauzo“,
Sudainuota tavo daina —
(Už tokių mergaitės neina...)

KANADA

Ach, Kanada, tu Kanada,
Visi tave pirštais bado,
Tavo miškas — mano butas,
Meškų čia esu rekrutas.
Šiaip gyventi tai nebloga, —
Dangus plynas vietoj stogo;
Indijonus apkabinę,
Šoka broliai kepurinę.
Jei tabako kam pritrūko —
Taikos pypkę su jais rūko.
O sesulės tai tarnauja...
Kanadiečiams indus plauja:
Ir solistės ir studentės,
Ir net abiturientės...
Bet dabar tenai gyvuoja,
Valdžia, sako, dviguboji,
Nes Kanadoj vėjai pučia
Laikų Algirdo — Kęstučio...

VENECUELA

Jei pekloj dar nesat buvę,
Nepatekę į keptuvę,
Čirškančią ugny biesukų,
Tai be baimės politrukų
Į Venecuelą vykit,
„Peklos mūkas“ išbandykit, —
Ten įgausit supratimą
Apie „griešninkų“ likimą...

VOKIETIJA

Čia kacetai ir griuvėsiai,
Ir nacistiniai puvėsiai,
Vien tik tvoros, vartai, zonos
Ir MP tau lamdo šonus...
Jeigu nori emigruoti, —
Tai turi paprakaituoti,
Nes vien pro duris pralysti,
Ima laiko. O paslysti
Kartais tenka — ir sustoja
Visa byla vežamoji...
„Kur važiuoji?“ — tave klausia,
O paskui tuojau į ausį
Tau pasako tyliai, tyliai:
„Į Gvinėją — tik nebyliai
Gali vien išemigruoti,
Gal gali paprotėguoti?“

Na, o gi jau kartą kitą
(Jau pas mus taip numatyta)
Tai smulkiau panagrinėsim
Į „recenzijas“ įdėsim:
Kuopas, kur ilgai nerašo,
Tuos, kur „Ateities“ neprašo,
Žodžiu, dar ką atsiminęs,
Jūsų

Untė Šalapinis

Lietuvis kalba Amerikoje:

„Tau svarbiausia Amerike gauti džiobą. Važiuok į tą šopą, kur ir aš dirbu. Išeik į strytą, sėsk į strytkarį, vačydamasis, kad karas nesuvažinėtų. Nuvažiavęs boso paklausk džobo. Jei klaus, kokį džiobą labiausiai laikini, — sakyk, kad nekerinį kokį. Jei gausi džiobą, tai ir vačyk jį, nes jei nevačysi džiobo, tai paskui išrunys iš šopos ir kol vėl gausi, tai turėsi daug trobulio, nes Amerike dabar dipreišen. Kai praliūzysi džiobą, negausi pėdės ir neturėsi kuo užsimokėti už fliatą; tada tave hauzo savininkas išklynis iš hauzės ir gausi mūfitis kitur. Taigi laikink džiobą, seivink rublius ir šitam kontre neprapulsi.“

Tykiai, tykiai Nemunėlis teka...

Schw. Gmündės moksl. at-kės, vadovaujamos p. A. Grinienės, šoka choreografinius šokius

IVYKIAI, DARBAI, ŽMONĖS...

Tremtinių meno paroda Paryžiuje. Š. m. liepos mėn 9—30 dienomis Paryžiuje Rotšildo galerijoje įvyko tremtinių dailininkų meno paroda, kuri anksčiau buvo atidaryta Amsterdame ir Haagoje. Paryžiuje prie jos prisijungė ir ten gyveną tremtiniai dailininkai. Parodoje dalyvavo: estų, latvių, lietuvių, lenkų, ukrainiečių dailininkai. Atidaryme dalyvavo Paryžiaus miesto departamento direktorius Dr. Bizardel, Meno akademijos prof. M. Kabaijs, eilė žymių prancūzų asmenybių, tremtinių organizacijų atstovai ir vietos menininkų bei žurnalistų minia. Parodą atidarė prancūzų Nationalinės Galerijos direktorius Dr. G. Sales.

Dailininkų kūriniai tilpo trijose salėse ir vienoje grafikos galerijoje. Kaip ir Amsterdame, taip ir čia visų dėmesį atkreipė turtingas grafikos skyrius. Jame ypatingai pasižymėjo lietuviai grafikai: V. K. Jonynas su „Jaunojo Verterio" bei „Hamleto" iliustracijomis, V. Petrvičius, sužavėjęs lankytojus su „Pavasario" triptiku, T. Valius, V. Ratas, P. Augius su savo medžio raižiniais. Be to, parodoje buvo išstatyta A. Galdiko, V. Vizgirdos ir A. Valeškos kūriniai. Nors dėl patalpų mažumo nebuvo išstatyti visi kūriniai, bet parodą aplankė daugybė Paryžiaus gyventojų.

Dailinikas Vytautas Kasiulis, gyvenąs dabar Paryžiuje, užkariauja meno pasaulį. Šią vasarą jis laimėjo „Prix Hallmark" premiją.

Dailininkas Viktoras Petravičius išleido savo kūrybos mapę. Tai yra iš šios srities pati didžiausia knyga, pasirodžiusi tremtyje. Knyga skoningai sutvarkyta ir išleista. Ji talpina originalinio didžio dailininko grafikos darbus, atspaustus tiesiai nuo linoleumo. Dailininkas pirmoje rugpiūčio pusėje išvažiavo į JAV.

Ecole des Arts et Metiers Freiburge i. Br. š. m. liepos mėnesyje užsidarė. Mokyklą suorganizavo dail. V. K. Jonynas. Joje profesoriavo tik lietuviai dailininkai, studentai buvo irgi daugumoje lietuviai.

Prof. Dr. Antanas Maceina atidavė spaudai naują, smarkiai pataisytą ir išplėstą „Didžiojo Inkvizitoriaus" II laidą.

L. T. Sielovados Tarnybos Spaudos Skyrius išleido „Aukos" žurnalo 4 nr., skirtą buvusiai Tautinei Delegatūrai paminėti. Leidinys apima labai daug medžiagos ir pavaizduoja visą Delegatūros veiklą.

Tėvas T. Žiūraitis, O. P., nuoširdžiai bendradarbiavęs „Ateityje", dirbęs jos redakcijoje, išvyko į JAV, kur profesoriaus savo ordino mokyklose.

JAV lietuvių rašytojų suvažiavimas. Š. m. gegužės mėn. 7d. New Yorke įvyko lietuvių rašytojų suvažiavimas, kuriame dalyvavo visa eilė jau iš Vokietijos nuvykusų mūsų rašytojų. Suvažiavimo metu išrinkta nauja Rašytojų Draugijos Valdyba: pirm. J. Aistis, Vicepirm. J. Tysliava, sekr. St. Būdavas, ižd. S. Karpius ir narys prof. V. Krėvė-Mickevičius. Į revizijos komisija — pirm. A. Vaičiulaitis, nariai- St. Zobarskas ir L. Žitkevičius.

Rašytojai nutarė kviestis daugiau rašytojų iš Europos ir šių metų gale vėl sušaukti suvažiavimą.

Atidaryti Goetės namai. Pereitą mėn. Weimare įvyko Goetės namų atidarymo iškilmės. Atidarymo kalbą pasakė prof. dr. Gerhard Scholz, naujasis Goetės — Šilerio archyvo direktorius. Namai yra naujai restauruoti.

---

* Amerikiečių statistikai apskaičiuoja, kad vidutinė Amerikos moteris per savo gyvenimą 4 metus praleidžia virtuvėje, 2784 valandas praplepa su draugėmis, 312 dolerių palieka grožio salionuose, 3027 kartus nueina į kiną mažiausiai 8 kartus grąso vyrui skyrybomis, ir 3 metus 8 mėnesius prasėdi prie telefono. Ji perka tik 369 skrybėles ir 583 sukneles bei paltus.

* Los Angeles dvi valgyklos paskelbė konkurenciją šūkiu: „Niekur pigiau, kaip pas mus." Kainos yra tokios žemos, kad už 1/2 cento galima pavalgyti gerus pusryčius.

* New Yorke mirė 87 metų amžiaus pagarsėjusi rašytoja Howart Taylor.

* New Yorke Pennsylvanijos stotis per dieną vidutiniškai priima ir išleidžia 830 keleivinių traukinių su 322 000 keleivių.

* Šiuo metu gyventojų skaičiumi didžiausias miestas yra Kalkuta, turįs 12 milijonų gyventojų, toliau seka Londonas — 8,7 ir New Yorkas — 7,5 mil. gyventojų.

* Šveicarijoje Albino kaimo gyventojai yra beveik visai atskirti nuo pasaulio. Kaimas randasi kalno viršūnėje, kuri pasiekiama 200 metrų ilgio statmenai einančiomis kopėčiomis.

* Netoli Helsinkio policija sulaikė du keliautojus, kurių vienas 6, kitas — 8 metų. Sulaikytieji pareiškė keliaują į Afriką krikštyti juodukų. Jų kelionės bagažą sudarė: Šv. Raštas, maldaknygė, duonos kepalas ir vandeninis šautuvas „apsigynimui nuo dramblių".

Mes svetimoje žemėje

DRAUGAI UŽJŪRIUOSE

MUMS RAŠO...

Iš Anglijos: „... tikrai, kaip smagu pasidaro, sulaukus, naują „Ateities" numerį, — Jūs, Vokietijoje likę, sunkiai galite įsivaizduoti. Svetima aplinka ir vienatvė veda į pesimizmą, tačiau, perskaičius apie idėjos draugų darbus visame pasaulyje, kažkaip atsiranda ryžto ir jėgų kūrybiniam darbui. Tada pajunti, kad, nors būdamas menkas ir atskirtas, savo mintimis ir darbais esi kartu su visais idėjos draugais."

Iš Kolumbijos neseniai ten nuvykusi Danutė Vėlavičiūtė šitaip rašo: „... žodžiai apie asmenybę, namus ir t. t. priminė man tai, kas dar taip neseniai buvo turėta / ir kas buvo brangiausia! / — ateitininkišką ratelį, ir ko dabar nebeturiu. Raminuos tik tuo, kad mūsų idealai yra svaresni už atstumus ir už laiką, taip, kad visdėlto nesijaučiu labai nelaiminga. Kaip gražu, kai kasdieninės mažytės pareigos atlikime, menkučiame nusigalėjime etc. randi gėrio ir grožio kibirkšties jieškojimą, tuo pačiu ir šiokį tokį savo veiksmų pateisinimą. Juk nelaimingiausias žmogus yra be idealų, ar ne tiesa?"

Aprašiusi kelionės įspūdžius, laiško autorė duoda Kolumbijos miesto vaizdą: „... tamsi ir spalvota publika baltais drabužiais, kokoso palmės, bananai ir visa kita yra kasdieninio gyvenimo paprastumas. Bogota — miestas Vilniaus dydžio, 2600m. aukštyje / visai nekaršta! /, centre europietiškas, su tramvajais, autobusais, opera ir kt., bet truputį už centro — gerokai „aplaukėjęs", nes ten gyvena vietiniai žmonės, labai skurdūs ir mažos kultūros. Čia pat yra du aukščiausi kalnai: ant vieno iš jų stovi Kristaus statula laiminanti miestą, ant kito — vienuolių rankomis pastatyta bažnyčia."

Rašydama apie lietuvių kolonija, užsimena ir apie jaunimą: „Daugiau at-kų kaip ir nėra, nors jaunimo netrūksta — laisvas valandas praleidžiame kartu. Spaudos kol kas iš niekur negaunu / turiu galvoje Vokietija / tik „Šv. Kazimiero Aidai" iš Čikagos kartais aplanko." Baigdama priduria: Nekantriai laukiu „Ateities".

Iš Venecuelos. Viena mūsų sesė prieš pusantrų metų paliko gimnazijos suolą ir atsidūrė palmių paunksmėje. Iš ten ji rašo: „Rytoj sekmadienis. Kažkaip smagiau pasidaro: galėsiu nors tą dieną pamiršti darbą. kasdieninius rūpeščius, valandėlei nutolsiu kur nors užmiestin į kalvas. O taip pasiilgau laukų, tos aplinkos, kurią rasdavau tėviškėje. Čia viskas kitaip, — taip maža, kas primintų už Atlanto žaliuojančią žemę. Tik dangus, balti debesėlai, kai kurie medžiai. Kartais, žiūrėdama į palmes, nejučiomis nuklysti į Lietuvos mišką. Pamažu palmės virsta žaliuojančiomis eglėmis, bet tik akimirkai. Apsidairau, — ak, ta pati, man atsibodus aplinka.

Darbas, kartais sekmadieniais susirinkimai / lietuvių — Red. /, lietuviškos pamaldos. Nors nedaug yra mūsų Venecueloje, tačiau tris jau priglaudė gelsva šio krašto žemė amžinai. Tik krentančios ant karstų ramunės, primenančios tėvynės laukus, rodos sako mums likusiems: „Jūs grįšit tenai" O gal?... Kiekvieną supurto ši mintis, bet mes tikime ir gyvename pirmąja. Išsisklaidome po visus pasaulio kampelius su viltimi, išaušus laisvės pavasariui, grįžti. Tikiu ir nenustoju vilties. Tik tai suteikia jėgų gyvenimui, darbui."

Iš Kanados po vienerių darbo metų kolegė rašo: „Naujas kraštas suteikia darbo, duoda žmogui pragyventi ir daugeliui pralobti, bet krašto žmonės šalti, nes niekas neriša. Visų brangiausi prisiminimai, brangiausi veidai liko už marių mėlynųjų, ir, gal būt, jau negrįžtamai. Tačiau ne mums žinomi Dievo keliai. Skaudu, kad daug jau iš dabar atvykusių nebemano grįžti namo."

Iš JAV skundžiasi viena kemptenietė, paskutinių emigracijos vėjų nublokšta: „Nors neilgai teko gyventi naujame krašte, o jau taip pasiilgau lietuviškos aplinkos, nors tokios, kokia buvo stovykliniame gyvenime. Dirbant fizinį darbą, mintys daugiausia yra laisvos, todėl aš ir esu mintimis tai tėvynėje, tai at-kų stovyklose, suvažiavimuose, iškylose."

Iš Madrido kolega Jonas apibudina savo studijas: „Neseniai užbaigiau kursą, todėl kurį laiką pasilsėsiu, o už poros savaičių vėl imsiuos darbo, nes kurso kaip reikiant „neįveikiau" ir liko keli dalykai, kuriuos tikiuos paruošti rudeniui. Čia per vasarą dirbti menkas malonumas, nes labai karšta. Jau dabar, štai, rašau tik su maudymosi kelnaitėm, o ispanai skundžiasi, kad šiais metais birželis esąs vėsus..."

J. AMERIKOS VALSTYBĖS

CHICAGO

Chicagos ateitininkai, tiek sendraugiai, tiek studentai su moksleiviais, laikinai susibūrė į vieną vienetą, kurio pirmininku yra kun. Stašys. Birželio mėn. 26 d. ateitininkai surengė gegužynę, į kuria atsilankė ir seniau Amerikoj gyveną lietuviai. Senieji lietuviai buvo labai sužavėti dainomis ir šokiais, kadangi Amerikos lietuvių jaunimas išimtinai suamerikonėjęs, ir lietuviškai dainuojantį ir šokantį jaunimą senieję Amerikos lietuviai seniai bematė. Chicagos ateitininkai yra įsipareigoję išlaikyti „Ateitį" ir užsidėjo tam tikrais mokesčiais. Parama dviem atvejais yra išsiųsta į Eurapą ir tikimasi, kad „Ateitis" nors ir sunkiai, galės aplankyti viso pasaulio ateitininkus. Šiaip didefinė veikla dar neišvystoma, — viskas organizavimosi stadijoje, nes kiekvieną dieną atvyksta vis naujų narių. — B.

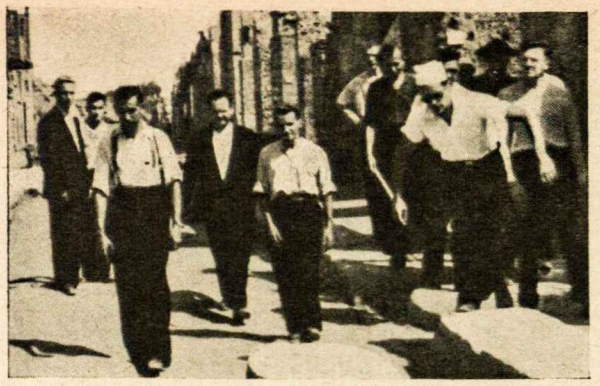

Pompėja kaitrioje vasaros saulėje lanko Romos at-kai

WATERBURY

Jau keletas mėnesių, kaip Waterburyje veikia Amerikos Ateitininkų S-gos skyrius. Čia darniai bendradarbiauja tiek iš Europos atvykę, tiek vietiniai, naujai įstoję ateitininkai, -ės.

Šį vieną iš veikliausų JAV skyrių savo metu yra aplankę: J. E. vysk. Dr. V. Brizgys, Lietuvių Kolegijos Romoje rektorius kun. prof. L. Tulaba, VLIKo pirm. prel. M. Krupavičius ir kiti žymūs svečiai. Norėdami palaikyti katalikiškas — lietuviškas tradicijas, skyriaus nariai š. m. balandžio mėn. 3 d. surengė religinį meno vakarą. Programą sudarė religinė poezija, muzika ir giesmės, kurias, išpildė vyrų choras, kvartetas, duetas, solo ir deklamacijos. Vakarui vadovavo skyriaus pirm. St. Sėlenas, pranešinėjo G. Maurutienė. Vakaras praėjo pakilioje nuotaikoje, nes susilaukta daug svečių / virš 600 / net iš aplinkinių miestų. Džiugu pažymėti, kad vakare aktyviai dalyvavo ir vietos lietuvių jaunimas. Šiuo metu skyriaus valdyba sudaro: R. Snyder — vicepirmininkė, A. Maurutytė — sekr., A. Bukauskaitė — ižd., St. Sėlenas — pirm. ir Dr. Vyt. Maurutis — arb. eleg. Dvasios vado pareigas eina kun. A. Cabitor.

Linkėtina, taip gražiai pradėjusiems naujame kelyje žengti pirmuosius žingsnius ir toliau nesustoti pusiaukely, bet kopti aukštyn ir aukštyn prie idealo. — AP.

KANADA

TORONTO

Gyvenimo ir organizacijos sąlygos Kanadoje yra skirtingos nuo sąlygų, buvusių Vokietijoje ir Lietuvoje. Beveik visi dirbame paprastą darbą ir mokomės tik vakarais. Studijuojančių at-kų beveik nėra, bet daroma žygių stipendijoms gauti.

Ateitininkai esame organizavimosi stadijoje. Šiuo metu Toronte turime narių. Montrealio ir Hamiltono skyriai turi apie 50 narių drauge. Kanados S-gos Valdyba yra išleidusi organizaciniais reikalais aplinkraštį į visus Kandoje esančius at-kus. Be to, organizuojama sava spaustuvėlė neperiodinio leidinio ir informacijos reikalams.

Palaikome glaudžius ryšius su Kanados katalikais studentais. Jie yra įsteigę specialią DP studentams ir akademikams organizacija „European Newman Club“, kuriai jie ir vadovauja. Šio klubo susirinkimai ir pobūviai savo dvasia yra grynai ateitininkiški. Baigiant norėtųsi pastebėti, kad katalikiškas veikimas Kanadoje yra gyvas ir judrus, o mūsų ateitininkai jame reiškiasi, kaip nauja, energinga ir veržli katalikiško jaunimo versmė. — K.

VOKIETIJA

PASIKEITIMAI ATEITININKŲ FEDERACIJOS VADOVYBĖJE

Nuo šių metų rugsėjo 1 d. Vyriausioji Ateitininkų Federacijos Taryba yra perkeliama į Jungt. Amerikos Valstybes. Nuo tos dienos prof. Ant. Maceina, Vyr. Tarybos pirmininkas, ėjęs Europoje Vyr. Ateitininkų Vado pareigas, iš savo posto pasitraukia.

Ateitininkų Federacijos įgaliotiniai. — Ateitininkų Federacijos Vyr. Valdyba savo posėdyje š. m. birželio 30 dieną Ateitininkų Federacijos įgaliotiniais paskyrė šiuos asmenis: Australijoje — kun. P. Jatulis, Argentinoje — kun. Dr. P. Brazys, Anglijoje — Dr. Valteris, Austrijoje — kun. Dr. P. Bačinskas, Brazilijoje — kun. P. Ragažinskas, Belgijoje — kun. Dr. P. Gaida, Chilėje — J. Kakarieka, Kanadoje — P. Bražukas, Kolumbijoje — J. Totoraitis, Prancūzijoje — adv. J. Vėlutis, Švedijoje — J. Pajaujis, Ispanijoje — K. Pabedinskas, Venezueloje — V. Baronas. Kitose valstybėse Federacijos įgaliotiniai bus paskirti pagal reikalą. Kur yra susikūrusios Ateitininkų Sąjungos, ten įgaliotiniai neskiriami. Įgaliotinių uždavinys yra suorganizuoti savoje valstybėje ateitininkus į Sąjungą ir atstovauti Ateitininkų Federacijai.

MŪNCHENAS

Š. m. gegužės mėn. 12 d. į Müncheną atsikėlė didesnioji Eichstätto Lietuvių Gimnazijos dalis. Sulaukus dar keleto kasseliškių, užvirė darbas. Šiuo metu dirbama normaliu tempu visose aštuoniose klasėse.

Ateitininkai irgi atgijo. Bendrame moksl. at-kų susirinkime, įvykusiame birželio mėn. 10 d., visi čia esantieji moksleiviai at-kai susijungė į vieną kuopą, kuriai paliko buvusios ELG Maironio kuopos vardą ir išrinko naują trijų asmenų valdybą. Kuopos valdyba savo posėdyje pareigomis pasiskirstė sekančiai: A. Bagdanavičius — pirm., V. Vielavičiūtė sekr. ir R. Duoblys — ižd. Kuopa šiuo metu turi 30 narių. Buvęs kuopos globėjas mokyt. L. Dambriūnas išvyko į JAV. Dabar kuopa nuoširdžiai rūpinasi, visur jai padėdamas, kuopos dvasios vadas kun. dr. Vielutis.

Sibiran ištremtųjų minėjimas. Birželio mėn. 19 d. vietos moksl. at-kai surengė „Brangių lietuvių tautos birželio aukų minėjimą“ mokiniams. Pritaikytą paskaitėlę skaitė kuopos pirm. A. Bagdanavičius. Paguodžiantį ir paskatinantį žodį jaunimui tarė kuopos dvasios vadas ir kt.

J. E. Arkivyskupo Metropolito J. J. Skvirecko jubiliejaus paminėjimas. Birželio mėn. 26 d. stovyklos pabaltiečių salėje gražiai paminėta J. E. Arkivyskupo Skvirecko dviguba sukaktis. Išsamią kun. V. Bagdanavičiaus paskaitą, prelegentui pačiam nebegalėjus, skaitė kun. K. Petrauskas, o jubilijato kilnaus gyvenimo bruožus nuosekliai apibūdino kun. klebonas Bajerčius. — Brg.

GREVENAS

Tolydžio vis smarkėjanti emigracija juntama ir pas mus. Nuo kuopos įsisteigimo / 1947 m. vasara / į įvairius pasviečius jau išemigravo 35 mūsų kuopos at-kai. Ypač didelį smūgį patyrėme, kai prieš kiek laiko turėjome atsisveikinti į JAV išvykstančią gimnazijos direktoriaus p. Keblinsko šeima, kurios visi nariai buvo aktyvūs kuopos veikimo ramsčiai. Mokyt. Keblinskienės asmenyje netekome nuoširdžios kuopos mergaičių globėjos. Jos rūpesčiu kuopa įsigijo ir savo vėliavą. Į Dėdės Samo šalį išvyko ir buv. kuopos globėjas Dr. Literskis / dabar kuopos globėjo pareigas eina kuopos dvasios

vadas kun. Račkauskas /. Išvykstančiuosius atsisveikiname specialiais susirinkimais, įteikdami jiems prisiminimui dovanėlių knygomis ir palinkėdami greito pasimatymo Tėvų Žemėje.

Dabartiniu metu kuopa turi 25 narius / 9 kandidatai /, kurių daugelis jau irgi pasiruošę į užjūrius.

Tačiau nežiūrint to, bandome krutėti ir mes — tolimojo Westfalijos užkampio atstovai. Darome susirinkimus, minėjimus, rengiame iškylas, lankome ligonius ir t. t. Š. m. gegužės mėn. 8 d. surengėme Motinos Dienos minėjimą. Minėjimas praėjo labai šiltoje nuotaikoje ir visiems paliko neišdildomą įspūdį.

1941 m. kruvinąsias birželio dienas ir tebevykstantį jų tęsinį paminėjome iškilmingu susirinkimu — aktu. Prisiminėme Sibire žūstančius ištremtus brolius, o su tėvynėje kovojančiais narsiais partizanais jungėmės partizanų daina.

Be savo parengimų moksl. at-kai su savo vėliava dalyvauja ir bendrose stovyklos iškilmėse, kaip antai, vasario 16 d. minėjime, VLIKO pirm. prel. M. Krupavičiaus sutikime ir t. t.

Iš sportininkų veiklos paminėtinas berniukų stalo teniso turnyras, kuriame I vietą ir kuopos meisterio vardą išsikovojo O. Kulys / IV kl, /, antroje vietoje palikdamas A. Sakalą ir trečioje R. Valaitį.

Š. m. liepos 13 d. perrinkta nauja kuopos valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė sekančiai: V. Valaitis — pirm., Ž. Sakalaitė —vicepirm., St. Verbickaitė — sekr., T. Verbickaitė — ižd., ir A. Valaitytė — soc. reik. vad. Iš artimesnių naujos valdybos siekimų girdėti apie numatomą kuopos metinių minėjimą, per kurį nariai — kandidatai pašvęs save ateitininkiškajai idėjai. — V y l e n t a s.

WENTORFAS

Gana dideliam anglų zonos moksl. at-kų skaičiui vykstant į J. A. V-bes per Wentorfo pereinamąją stovyklą, MAS Hamburgo rajono tarnybos iniciatyva buvo įsteigta moksleivių at-kų kuopa, kurios dvasios vadu ir globėju yra didelis jaunimo bičiulis kun. F. Kireilis.

Dėl nepastovaus moksl. at-kų skaičiaus, nes vieni atvyksta, kiti — išvyksta, kuopa yra laikino pobūdžio. Nežiūrint sunkinančių aplinkybių, moksl. at-kai, kuopos dvasios vado globojami, su jaunatvišku idealizmu dirba iki pat paskutinės išvykimo dienos.

Pats gražiausias kuopos žydėjimo laikotarpis buvo gegužės — birželio mėnesiai, kada narių skaičius siekė iki 35. Valdybų nariams išvykus, yra išrenkami nauji. Šiuo metu kuopai vadovauja jau III kuopos valdyba. Ypač I kuopos valdybos metu buvo išvystyta didelė veikla. Padaryta 5 kuopos susirinkimai. Be to, at-kai įsijungė į stovyklos kultūrinį gyvenimą: talkininkavo birželio 14 d. paminėjime, per stovyklos radijofoną lietuviams skirtą valandą atliko lietuviško žodžio, dainos ir poezijos montažą.

Moksleiviams at-kams veiklos darbe visuomet talkininkauja sendraugiai ir studentai at-kai, kurie, irgi kartu vyksta į JAV. Kuopos susirinkimo metu skaito paskaitas, dalyvauja iškilmingų pasižadėjimų ceremonijose. Šia proga tenka paminėti, kad nemažas būrelis moksl. at-kų kandidatų, išvykimo išvakarėse, davė iškilmingą pasižadėjimą. Gražus ir ypatingas pavyzdys visiems at-kams!

Išvykstantieji aprūpinami spauda ir MAS Hamburgo raj. vadovo specialiai išleistu informaciniu biuleteniu.

XYY

IŠ HAMBURGO PADANGĖS

Bendra moksleivių, studentų ir sendraugių at-kų atsisveikinimo šventė Spakenberge. Akivaizdoje vykstančios emigracijos, daugelis moksleivių, studentų ir sendraugių at-kų, būdami pasirengę greitu laiku išvykti į naują tremtinio pastogę, š. m. liepos 31 d. susirinko į bendrą atsisveikinimo šventę. Šioje šventėje be vietinės Spakenbergo kuopos ir sendraugių at-kų dalyvavo: atostogaujantieji Neustadto gim. moksl. at-kai, Hamburgo ir Pabaltijo universitetų stud. at-kai.

Šventė buvo pradėta pamaldomis, kurių metu buvo bendra šv. Komunija. Gražų, šventei pritaikintą pamokslą pasakė kun. dek. V. Dabašinskas.

Antroji šventės dalis prasidėjo popietės iškyla į gamtą. Iškyla buvo paįvairinta dainomis ir žaidimais. Šia proga MAS Hamburgo rajono vadovas stud. Vyt. Kazlauskas, Pabaltijo un-to stud. at-kų draugovės pirm. K. Ašoklis tarė po žodį. Kuopos pirm. L. Kamockio padėkos žodžiu atsisveikinimo iškyla buvo baigta.

Iškilmingoji šventės dalis vyko stovyklos salėje. Čia vakarienės metu atsisveikino: sendraugių vardu — kun. dek. V. Dabašinskas, Pabaltijo unto at-kų — stud. V. Narbutas ir Hamburgo un-to at-tų vardu — stud. Norvila. Iškilmingoji šventės dalis buvo baigta vakarinėmis pamaldomis stovyklos bažnytėlėje.

Po vakarinių pamaldų stovyklos salėje įvyko Spakenbergo kuopos pasirodymas. Jaunieji moksl. at-kai pasirodė su savo kūrybinėmis pajėgomis. Iš muzikos garsų, dainų ir tautinių šokių buvo supinta graži vakaro programa, kurios paruošime daug talkininkavo muz. mokyt. J. Beinoris ir mokyt. sendr. Norvilienė. Pasirodymas buvo baigtas at-kų himnu.

Pasibaigus rimtajai šventės daliai, prasidėjo linksmoji — pasilinksminimas, kurio metu moksl. at-kės, akordeonui pritariant, padainavo keletą charakteringų kupletų. Be to, pasilinksminimo metu pasirodė rajono moksl at-kams iš vasaros stovyklos dienų Horenburge pažįstamas jumoristinis laikraštėlis „Svirplys“. Jį suredagavo ir paskaitė stud. P. Augustinavičius.

Atsisveikinimo šventė praėjo gražioje ir linksmoje nuotaikoje. Už tai esame dėkinti šios šventės organizatoriui ir rengėjui — Spakenbergo kuopos dvasios vadui ir globėjui kun. A. Sabui. — **Dalyvis**

SCHEINFELDAS

1949 m. liepos mėn. 6 d. mūsų kuopos nariai susiėjo paskutiniam susirinkimui. Tai jau nebuvo įprastas susirinkimas, bet tik pasitarimas, ką veiksime išsiskirstę. Prieš atsisveikindami prisiminėme kenčiančią tėvynę ir tvirtai pasiryžome dirbti jos labui ir toliau, kaip iki šiol kad dirbome. / Šiuo metu Scheinfeldo DP stovykla yra panaikinta, išskirstant ją į kitas stovyklas. — Red. / — K.V.

Moks. at-ku pereinamosios Wentorfo stovyklos kuopa

MŪSŲ PAŠTAS

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

V. Valaičiui. Korespondencija nebloga, tik per plauką nepateko į „Kreivų šypsenų" skyrių. Kitą sykį atskirk rimtus dalykus nuo juokų, tai ir bus gerai. Fotografijų negalėjome panaudoti, nes veidai per smulkūs. Atrodo, domiesi sportu, gal galėtumi iš tos srities parašyti. Laukiame.

D. Vėlavičiūtei iš Kolumbijos. Gavome per vėlai, kai buvo medžiaga suredaguota. Dėkui, stengsimės panaudoti kitame numeryje. Neužmirškite ir toliau mūsų.

Skiedrai iš Venecuelos. Darbelis neblogas, nuoširdžiai ir šiltai parašytas, tačiau šiame numeryje dėl ribotos vietos negalėjome panaudoti. Nepamirškite mūsų.

J. B. iš Kanados. Daugiau dėmesio rašymui. Atrodo, kad gali rašyti, bet savo sugebėjimą pražudysi neatidume. Darbo! Darbo! Toks milžinas Tolstojus savo „Karo ir taikos" romaną pats savo ranka perrašė 7 kartus, o Sveikas, atrodo, net neperskaitai, ką parašai. Apvaldyk stilių, sukonkretink. Taip rašyk, kad niekas negalėtų išbraukti nė žodžio. Siųsdamas redakcijon, perrašyk švariai, išskaitomai.

HANAU

Š. m. birželio mėn. 14 d. kuopos pastangomis įvyko 1941 m. birželio aukų minėjimas. Ta proga 4 nauji nariai davė ateitininkiškąjį pasižadėjimą. Minėjimas turėjo akademinę ir meninę dalis. Meninėje dalyje pirmą kartą pasirodė ir muzikos sekcijos nariai. — P.

NEUSTADTAS

Daugeliui moksleivių iš Spakenbergo — Geesthachtės „Tumo-Vaižganto" gimnazijos atvykus, susibūrė ir naujas būrelis ateitininkų. Vietinė kuopa žymiai sustiprėjo. Dabar kuopa turi įsirengusi savo knygynėlį, kuriame yra ateitininkiškos spaudos, grožinės literatūros knygų ir žurnalų.

Š. m. birželio mėn. 26 d. kuopa surengė J. E. Arkivyskupo Metropolito J. J. Skvirecko jubiliejaus proga minėjimą, kuriame programą atliko patys kuopos nariai.

SVARBU IŠVYKSTANTIEMS

Visi at-kai, išvykstantieji per Grohno pereinamąją stovyklą, registruojasi pas kun. Šarką specialioje ateitininkų knygoje. Pereinamoje stovykloje yra daromi at-kų susirinkimai ir informaciniai pranešimai visiems drauge. Pajėgesnieji turi imtis pravesti tuos susirinkimus su paskaitomis ir kita programa.

J. A. Valsybėse — Visi at-kai, nuvykę į Ameriką, tuoj registruojasi savo skyriuje, jei toks yra, o jei jo nėra, tai registruojasi pas Dr. V. Šmulkštį (Mr. Dr. V. Šmulkštys, 179 Congress Ave, Waterbury, Conn.), pranešdami savo tikslų adresą.

Nuvažiavę spiečiasi daugiausia New Yorko ir Chicagos rajonuose, nes manoma, kad šituose miestose labiausiai plėsis lietuviškasis ir ateitininkiškasis judėjimas.

Į Australiją ir Kanadą vykstantieji taip pat savo pereinamose stovyklose daro susirinkimus informaciniais ir ryšio palaikymo tikslais. Kiekvienas išvykstantysis pasižada remti ir padėti išlaikyti katalikišką spaudą ir „Ateitį".

Kurie neturi darbo sutarčių, tegu kreipiasi į savo sąjungų centrus. Bus stengiamasi pagelbėti.

Visi, kur nors emigravę, nelaukia nė vienos savaitės, tuoj organizuojasi ir steigia kuopeles iš ten gyvenančių at-kų. Kiekvienas ateitininkas neturi žūti savo organizacijai. Jis jungiasi į ją, joje bręsta, sustiprėja ir atsinaujina ir per ją spinduliuoja į aplinką, keldamas lietuvišką katalikišką dvasią. Taip pat kiekvienas skaito, platina ir remia savo organizacinę ir katalikišką spaudą, visomis savo išgalėmis padeda augti lietuviškai kultūrai.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

1. Vykstant stovyklų likvidacijai ir perkilnojimams, prašome visus gerb. Platintojus, kurių vardu siunčiame „Ateitį", išvykstant arba persikeliant, tuojau pranešti naują adresą, kuriuo turime „Ateitį" siųsti. Priešingu atveju pasitaiko, kad, platintojui išvykus į užjūrį, mums tenka siųsti laikraštį net kelis kartus, kol jis pasiekia skaitytojus.

2. Platintojai, kurie dar neatsilygino už nr. 1., prašomi kuo skubiausiai tai padaryti.

3. Išemigravę skaitytojai prašomi spaudos reikalais kreiptis į savo kraštų įgaliotinius arba tų kraštų sąjungų centrus: Žemiau paduodame jų adresus:

AUSTRALIJOJE: Petras Bielskis, Bulahdelah, N. S. W. Australia.

ANGLIJOJE: Antanas Laurinaitis, 43 Victoria Str. Maningham, L. Bradford, England.

ARGENTINOJE: Kun. Pranas Garšva, Mendoza 2280, Avellaneda, Be. A., Rep. Argentina.

ITALIJOJE: Kun. Dr. V. Cukuras, „Ateitis", Via Casalmonberrato 20, Roma, Italia.

KANADOJE: Petras Bražukas, 91 Hillerestor, Toronto, Ont. Canada.

J. A. VALSTYBĖSE: Dr. V. Šmulkštys, 179 Congres Ave, Waterbury, Conn., U. S. A.

MAS CENTRO VALDYBOS PRANEŠIMAI

1. MAS nariai visais reikalais į Centro Valdybą prašomi kreiptis sekančiu adresu: Antanas Razma (14b) Tübingen, Reutlingerstr 12., Germany.

2. Kuopoms likviduojantis, jų archyvus prašome siųsti tik MAS Centro Valdybos adresu.

MAS Centro Valdyba

EMIGRAVUSIŲ ATEITININKŲ DĖMESIUI!

Pranešame, kad yra pasikeitęs Moksleivių ir Studentų Ateitininkų Sąjungų Užsienio skyriaus adresas.

Nuo š. m. liepos 1 dienos išemigravusius idėjos draugus ir drauges visais organizaciniais reikalais prašome kreiptis šiuo adresu:

„Ateities" Užsienio Skyrius
(14b) Tübingen, Ulrichstr. 187.
I. Stock, Germany

MAS ir SAS Centro Valdybos

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Bernardas Brazdžionis, PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS, rinktinė poezija, 1949 m. Lux, 448 psl.

Antanas Vaičiulaitis, ITALIJOS VAIZDAI, 1949 m. išleido Lux, 91 psl.

PSALMYNAS, vertimas lietuvių kalbon, parūpino Arkivyskupas Metropolitas Dr. Juozapas Skvireckas, 1949 m. išleido Lux, 223 psl.

VISI SKAITO, PLATINA IR REMIA ATEITI

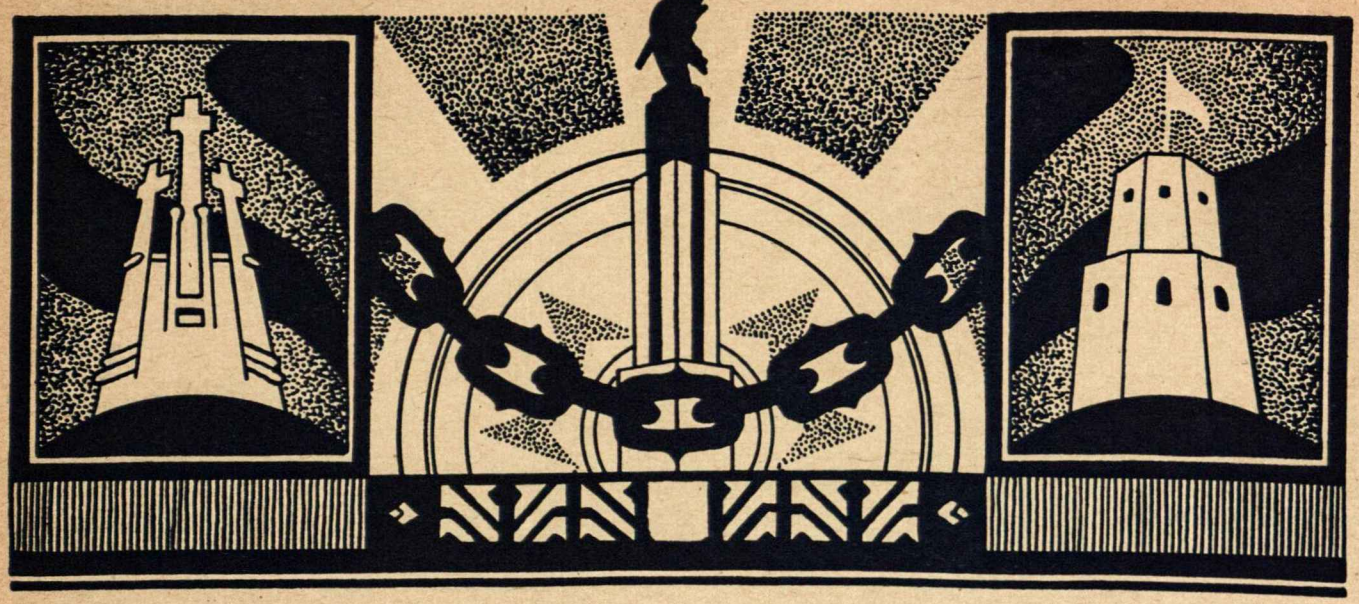

I DARBĄ, BROLIAI, VYRS I VYRĄ!

TURINYS

Kun. Vyt. Zakarevičius, Katalikiškosios Akcijos pobūdis organizacijose 1
J. Juozukas, Jėgų šaltinis 4
Stasys Yla, Ateitininko maldos 5
Viktoras Gidžiūnas, O.F.M., Mažesnieji broliai . . 6
Leonardas Andriekus, Du eilėraščiai 7
Antanas Vaičiulaitis, Auksinė kurpelė (pasaka) . 8
V. K., Žmogus tarp dviejų aušrų 10
A. V., Lietuviškasis didvyris 11
Paulius Jurkus, Stai ir Vilnius ant kalvos . . . 12
Rezoliucijos 15

MŪSŲ JAUNIESIEMS
Katės ir šunys (pasakėčia) 16
Kaip senelis karalienę prajuokino (pasaka) . . . 16
Lekutis, Du eilėraščiai 16
Mintį miklink 17
SPORTAS 17
Iš užrašų knygelės 17
Gimtosios kalbos skiltelė 18
Skaitytojai rašo 18
Kreivos šypsenos 19
Įvykiai, darbai, žmonės 20
Mes svetimoje žemėje 21

Viršeliuose: 1 psl. — Vakaras Kuršių mariose,
2 psl. — A. Marčiulionio „Šv. Kristupas“ (skulptūra).
7 psl. — Dariaus ir Girėno laikinas kapas Kauno kapinėse.
Viršelio vinjetė Liudo Pretkelio; viršelių 3 psl. vinjetė
P. Miškinio. Tekste 14 iliustracijų ir 5 vinjetės.

ATEITIS

NR 2 (10) **ATEITININKŲ LAIKRAŠTIS** **1949**

REDAGUOJA: Paulius Jurkus, Antanas Sabaliauskas, Tomas Žiūraitis, OP.
REDAKCIJOS IR ADMINISTRACIJOS ADRESAS: Schw. Gmünd, Bismarckstr. 1
Leidžia Ateitininkų Moksleivių ir Studentų Sąjungos. Spaudė: Buchdruckerei Karl Hofmann, Schorndorf.
G. M. Z. F. O. de la Direction de l'Education Publique Autorisation Nº 5169 de la Direction de l'Information.

ALp(LKA)1786
1949, Nr.2

AIDAI

MĖNESINIS KULTŪROS ŽURNALAS

AIDAI — vienin
nąs Vokietijoje
sidėjimu jie puo
kultūrą bei kūry
pasigailėjimo naikina.

AIDAI, gęstant lietuviškiems kulūros židiniams, ryžtasi juos ginti ir saugoti, apjungti viso pasaulio lietuvius, kuriems rūpi lietuviškoji kultūra, nešti jiems tėvynės ilgesį ir nagrinėti mūsų tautos giliausias problemas, ypač lituanistiką.

AIDAI — kiekvieno lietuvio inteligento draugas, kuris jį lankys ir toliausiame žemės pakraštyje.

AIDUS galima užsiprenumeruoti pas atstovus šiose valstybėse:

Vokietijoje: „Aidų" Administracija, (14a) Schw. Gmünd, Bismarckstr. 1.

J. Amerikos Valstybėse: J. Sakevičius, 9853 So Lowe Ave, Chicago, Ill.

Anglijoje: J. Dėdinas, Full Sutton Hostel, Stamford Bridge, Nr. York.

Kanadoje: St. Dargis, 83 Euclid Ave, Toronto, Ont.

Argentinoje: Vytautas Namikas, Charlione 1011, Pineyro, Bs. Aires.

Australijoje: Valerijus Gražulis, Railway Station, Exeter N.S.W.

LIETUVIŠKA KNYGA

KIEKVIENO

LIETUVIO DRAUGAS

LIETUVIŠKA KNYGA išsaugos mūsų širdžių tyrumą, jos lietuviškumą, stiprins varge, guos nusivylimo valandose. LIETUVIŠKA KNYGA yra burės, kurios mūsų tremtinių laivą parves namo.

SKAITYKIME, platinkime lietuviškas knygas, sudarykime sąlygas, kad vis pasirodytų nauji mūsų kūrėjų veikalai. Kaip mūsų senoliai ją mylėjo, dėl jos keliavo į Sibirą, taip mes jai pareiškime meilę ir ištikimybę.

/ Dešinėje — „Luxo" leidyklos neseniai išleistos Br. Brazdžionio rinktinės poezijos viršelis /.

BRAZDŽIONIS

PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS

80.725.672